

การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

SUFFICIENCY ECONOMY PROMOTING ACTIVITY OF SAINOI

SECONDARY SCHOOL STUDENTS SAINOI DISTRICT

NONTABURI PROVINCE

พระสมศักดิ์ สุจิตฺโต (อภิมหารัชมังคลาจารย์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

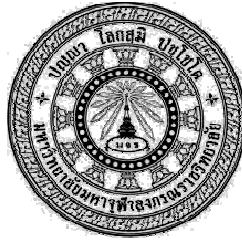
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๕

การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

พระสมศักดิ์ สุจิตฺโต (อภมทรัพย์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๕

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**SUFFICIENCY ECONOMY PROMOTING ACTIVITY OF SAINOI
SECONDARY SCHOOL STUDENTS SAINOI DISTRICT,
NONTABURI PROVINCE**

Phra Somsak Sujitto (Thomsap)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

C.E. 2012

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, ดร.)

ประธานกรรมการ

(รศ.พิเศษ ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

กรรมการ

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.สิน งามประโคน

กรรมการ

ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

กรรมการ

ผู้วิจัย

(พระสมศักดิ์ สุจิตโต)

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	
ผู้วิจัย	: พระสมศักดิ์ สุจิตโต (ถมทรัพย์)	
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)	
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์		
	: ผศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ	พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
	: ผศ.ดร.สิน งามประโคน	พธ.บ., M.A., Ph.D.
	: ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๒ มกราคม ๒๕๕๖	

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ๒) เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อยที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๓๑๖ คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, F-test และ One-Way ANOVA

ผลของการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอไทรน้อย ทั้ง ๕ ด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นว่าด้านความมีเหตุผลเป็นสิ่งที่ได้รับการส่งเสริมจากโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมุ่งสอนให้นักเรียนมีเหตุผลในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนได้รับทราบแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จากครูเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และนักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในและนอกสถานที่

ด้านความพอประมาณ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ สามารถนำหลักการของความพอประมาณไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ด้านความมีเหตุผล นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล โดยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง

ด้านความความมีภูมิคุ้มกัน นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตประจำวัน และนักเรียนมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองให้พอเพียงที่จะรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความเห็น ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ และสามารถนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเรียนและการใช้ชีวิต

แนวทางส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเป็นรายปี หรือเป็นรายภาคการศึกษา รวมถึงต้องมีการวางแผนจัดกิจกรรมมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน และควรจะบรรจุแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนการเรียนการสอนของหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นต้องสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้จ่าย หรือการใช้ชีวิตที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วม และได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทางโรงเรียน

Thesis Title : Sufficiency Economy Promoting Activity of Sainoi Secondary School Students Sainoi District Nontaburi Province

Researcher : Phra Somsak Sujitto (thomsap)

Degree : Master of Arts Program in Educational Administration

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Intha Siriwan B.A., M.Ed., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon B.A., M.A., Ph.D.

: Asst. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai B.A., M.Ed., Ph.D.

Date of Graduation : 12 January 2013

ABSTRACT

This research had 2 main objectives 1) to study the sufficiency economy promoting activity of Sainoi secondary school students Sainoi District Nontaburi Province, 2) to compare of the sufficiency economy promoting activity of Sainoi secondary school, they were classified according to sex, age, education level.

This is a quantitative research using the questionnaire. The samples used in this study were the 316 students at Sainoi secondary school, who had high school students at grade 1-6. Analysis of data use the software package. The statistical procedures used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation ; t-test and one way analysis of variance (One-Way ANOVA).

The results of research were found that :

The Provide students with sufficiency economy promoting activity of Sainoi secondary school students Sainoi District all 5, They have commented that the rationality should be able to been most encouraging, next the restraint, the immunity, the measurement and assessment, and the planning activities. The school aims to teach students the reasons for living and the philosophy of sufficiency economy.

The planning activities : Students are encouraged to plan activities sufficiency by teacher, next students assigned to teachers with sufficient economic activity and student knowledge about sufficiency inside and outside the facility.

The restraint : Students have knowledge and understanding about restraint, They can applied in everyday life as well.

The rationality : Students have knowledge and understanding of the decision on reasonable sufficiency economy, Which is based on the accuracy.

The immunity : Students are immune to self-sufficiency and to changes within the school.

The measurement and assessment : Student have a better understanding about assessment and evaluation, They use of assessment results to improve themselves.

The approach to promote of the sufficiency economy activity :

Teachers should plan activities annually or a semester. The event is planned with the clear aim and appropriate for students in each class and should contain sufficient economic activities in the lesson plan to teach the curriculum. Activities held to teach students to recognize the cost or life without hurting others, and they should be the school for students to attend the event. The students have the knowledge and ability to promote economic activities to be immune to the school.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความมีเมตตาธรรมและความเอื้ออาทรจากคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สิน งามประโคน และผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิชาการ และการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้กำลังใจ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณพระครูไพฑูริย์อาทรกิจ เจ้าอาวาสวัดไทรน้อย คุณพ่อสนธิ ถมทรัพย์ คุณแม่สังวาลย์ ถมทรัพย์ ที่เป็นกำลังใจและเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทุกประการของผู้วิจัย รวมถึงญาติพี่น้องผู้มีส่วนร่วมให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอ

ขอเจริญพรอนุโมทนาขอบคุณ ผศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู้, ผศ.ดร.ชวาล ศิริวัฒน์, รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม, นายอดุลย์ จันทร์แก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรใหญ่, นายสุเทพ วิมลจริยาบุญ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดไทรน้อย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุโมทนานายสมชาย ปิ่นทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนไทรน้อยและนักเรียน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามประกอบการวิจัย จนสามารถนำไปวิเคราะห์ให้งานวิทยานิพนธ์สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการ ขอเจริญพรอนุโมทนาขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการค้นหนังสือ เอกสารรวมถึงวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

สุดท้ายนี้ ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้คุ้มครองปกปักรักษาท่านผู้มีอุปการคุณทุกท่านจงมีแต่ความสุขความเจริญปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งปวง อนึ่ง หากจะมีคุณประโยชน์ใดๆ เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอให้ทุกท่านได้รับคุณประโยชน์นั้นๆ โดยทั่วกัน

พระสมศักดิ์ สุจิตโต (ถมทรัพย์)

๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	๗
๒.๑.๑ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	๗
๒.๑.๒ ทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง	๘
๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	๑๑
๒.๑.๔ ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง	๑๕
๒.๑.๕ หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗
๒.๑.๖ หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๒๑

๒.๒ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา	๒๕
๒.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	๒๕
๒.๒.๒ เศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา	๓๐
๒.๒.๓ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓๘
๒.๓ กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๔๒
๒.๓.๑ ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๔๓
๒.๓.๒ ความสำคัญและที่มาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๔๕
๒.๓.๓ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๔๖
๒.๔ ตัวอย่างการประยุกต์จกกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	๕๐
๒.๕ แนวทางส่งเสริมการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	๕๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๕
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๕

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๖
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๖
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๗
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๘

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	๖๕
๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	๗๑
๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีผลต่อการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	๘๐
๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	๘๔
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๙๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๙๒
บรรณานุกรม	๙๕
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	๑๐๒
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๑๕
ภาคผนวก ค หนังสือติดต่อหน่วยงานราชการ	๑๒๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	หลักปฏิบัติ และตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	๔๘
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ ด้านเพศ	๖๐
๔.๒	จำนวน และค่าร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	๖๐
๔.๓	จำนวน และค่าร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ ชั้นเรียน	๖๑
๔.๔	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตาม ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม	๖๒
๔.๕	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตาม ด้านความพอประมาณ	๖๔
๔.๖	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตาม ด้านความมีเหตุผล	๖๕
๔.๗	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตาม ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๖๗
๔.๘	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง จำแนกตาม ด้านการวัดและประเมินผล	๖๘
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ	๘๐
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ	๘๑
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นเรียน	๘๓
๔.๑๒	ค่าความถี่ และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ แนวทางส่งเสริม และพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	๘๕

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า	
๒.๑	หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๕
๒.๒	โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม	๒๘
๒.๓	หลักการนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	๒๙
๒.๔	ร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงช่วงชั้นที่ ๓	๓๒
๒.๕	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง	๓๓
๒.๖	กรอบแนวคิดการวิจัย	๖๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัว ในชุมชน รวมถึงในสถานศึกษามีความสำคัญสืบเนื่อง มาจากปัจจัยภายนอกประเทศของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจโลกของประเทศทางตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีนิยม หรือบริโภคนิยม ที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินตรา ประสิทธิภาพ กำไร ความรวดเร็ว การต่อสู้แข่งขัน ผลประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นความเจริญก้าวหน้า การขยายตลาด และการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น แนวคิดดังกล่าวนี้ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวคิด แนวทางการพัฒนา และแนวทางการบริหารจัดการภายในประเทศ อีกทั้งครอบคลุมเข้าไปยังสถานศึกษาทุกระดับชั้นและในครอบครัว ในชุมชน และในสถานศึกษา^๑ เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงได้ชี้แนะแนวทาง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อันเป็นปรัชญาที่ชี้แนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และสังคม ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานว่า เศรษฐกิจพอเพียงมิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกอาชีพ ทุกชนชั้น ไม่ยกเว้นแม้แต่นักเรียน^๒ ในส่วนของนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ไม่มีความรอบคอบหรือไตร่ตรองก่อนการใช้จ่าย ขาดหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ประกอบกับยุคปัจจุบันมีสิ่งยั่วยวนให้นักเรียนหลงใหลใช้จ่ายจนเกินตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝัง

^๑ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นไทรการพิมพ์จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

^๒ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช, ในหลวงกับเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : นกเข้าสำนักพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๖๖.

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ทางผู้บริหาร และครูต้องหาทางอบรม สั่งสอนนักเรียนโดยให้สอดคล้องในทุกรายวิชาเพราะ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ ต้องมีคุณธรรมกำกับความรู้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และยืนอยู่บนขาของตนเองได้อย่างเต็มความภาคภูมิ ไม่เขย่งก้ำกวดกระโดดตามคนอื่น ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน มีการรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยไม่ประมาท ซึ่งการที่แต่ละบุคคลจะสามารถพึ่งตนเองได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้อย่างถูกต้อง และเพียงพอในเรื่องนั้น”

ดังนั้น ถ้านักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปสู่วิถีแห่งโรงเรียนพอเพียงแล้ว แม้ประเทศ หรือสังคมโดยรวมจะประสบเหตุวิกฤติอย่างไร จะล่มสลายไปอย่างไร แต่นักเรียนซึ่งเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติ ก็จะสามารถยืนหยัดอยู่ได้ จึงต้องสร้างกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้ได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยเฉพาะ โรงเรียนไทรน้อย ซึ่งมีความเหมาะสมในการศึกษาเพราะมีจำนวนนักเรียนที่มากพอ และเป็นโรงเรียนที่จัดหลักสูตร และกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการใช้ชีวิตอย่างสมดุล มีคุณธรรมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อันตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มี ๕ ด้าน

ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านการวัดและประเมิน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑-๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ มีจำนวน ๑,๕๐๐ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก ฝ่ายทะเบียนและวัดผลโรงเรียนไทรน้อย

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่ทำการศึกษา

โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๒ กิจกรรม หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยถูกออกแบบเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนไทรน้อย ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๖.๓ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความพอประมาณ อย่างมีเหตุและผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และทางการดำเนินชีวิต พึ่งพาตนเองได้ ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่โลภมีความพอประมาณในชีวิตและพอเพียงในความเป็นอยู่

๑.๖.๔ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น วางแผนจัดสรรค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมกับตนเองและความพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ของนักเรียน โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๕ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจ เกี่ยวกับระดับความพอเพียงมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบครอบ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับการดำเนินชีวิตของนักเรียน โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๖ การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง หมายถึง การเตรียมพร้อมเพื่อรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๗.๓ ผลงานวิจัยนี้จะสามารถนำไปส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑.๑ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑.๒ ทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง
 - ๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑.๔ ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑.๕ หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑.๖ หลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๒ แนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา
 - ๒.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
 - ๒.๒.๒ เศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา
 - ๒.๒.๓ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๓ กิจกรรมส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๓.๑ ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - ๒.๓.๒ ความสำคัญและที่มาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๓.๓ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๔ ตัวอย่างการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
- ๒.๕ แนวทางส่งเสริม และพัฒนา การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำรงชีวิตที่ประชาชนคนไทย นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย การศึกษาถึงหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้นำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นการปลูกฝังความคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เยาวชน โดยเริ่มต้นจากการศึกษาถึงความหมาย แนวคิดหรือความเป็นมาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความหมาย หลักการ แนวคิด รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอมี พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติ^๑

อำพน กิตติอำพน ดร. ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก^๒

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงว่าหมายถึง การมีจิตใจที่พอเพียง มีความวิริยะพอเพียง มีปัญญาพอเพียง มีวัฒนธรรมที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่พอเพียง และมีความเอื้ออาทรต่อกัน หลักของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ก็คือ เศรษฐกิจที่บูรณาการได้ดุลยภาพ มีความเป็นปกติยั่งยืน^๓

^๑พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, (สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิธิดาศรี – สฤณีวงศ์ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, ๒๕๔๕), หน้า ๕.

^๒อำพน กิตติอำพน ดร., ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสังคมไทย, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

^๓ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล : ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงว่าหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองให้อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ ไม่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ได้ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้^๕

ถวัลย์ มาตรการ ได้ให้ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียงว่าหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยที่จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ รวมถึงความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้^๖

สุรีพร เอี้ยวถาวร ได้ให้ความหมายของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติตนตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสชี้แนะพสกนิกรชาวไทย เป็นการพัฒนาดังอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน^๗

ปริญญ์ พินุลสรรเพชร ได้กล่าวถึง ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤติ และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ^๘

^๕สุเมธ ตันติเวชกุล, *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘๖.

^๖ถวัลย์ มาตรการ, *นโยบาย ครม. ผู้เฒ่า เน้นคืนสู่ภูมิปัญญาของมาตุภูมิ “ชูปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม ความโปร่งใส”*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิสัมพันธ์การศึกษาไทย, ๒๕๔๕), หน้า ๖ – ๑๔.

^๗สุรีพร เอี้ยวถาวร, “การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินทราชูทิศหอวัง นนทบุรี”, *ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐.

^๘ปริญญ์ พินุลสรรเพชร, *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์^๕

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักการดำเนินชีวิตที่มีฐานอยู่บนหลักเกณฑ์ทางศีลธรรม ซึ่งทำให้รากฐานของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจมั่นคงสามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะ มีความพออยู่ พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความพอดี มีความพอเพียงตามอัตภาพ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของสังคมวัตถุนิยม จนสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมบนพื้นฐานแห่งความมั่นคง และยั่งยืนของตนเองและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๒ ทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ในขณะที่ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม^๖

^๕เกษม วัฒนชัย, การปฏิรูปการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘.

^๖คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๗), หน้า ๕.

ปริยานุช พินุลสราวุธ ดร. ได้กล่าวถึงทฤษฎีใหม่ ๓ ชั้นกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ทฤษฎีใหม่มี ๓ ชั้น คือ^{๑๑}

ชั้นที่ ๑ เป็นการจัดการทรัพยากรที่แต่ละคนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อคนเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

ชั้นที่ ๒ การร่วมมือ รวมกลุ่มกันของคนที่มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้แล้วในระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันช่วยเหลือกันในกิจกรรมต่าง ๆ เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

ชั้นที่ ๓ เป็นความร่วมมือกันในระดับเครือข่าย ซึ่งพอมืออยู่ข้างแล้ว เช่น เครือข่ายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นต้น อันนี้เป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า หรือทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓

รงค์ ประพันธ์พงศ์ ได้อธิบายถึงทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ ๒ แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้^{๑๒}

๑) ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานเทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑

๒) ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒

๓) ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ศ.ดร. ได้วิเคราะห์ทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริว่า ทฤษฎีใหม่ เป็นส่วนหนึ่งในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสัมมาทฤษฎีที่อยู่เหนือระบบแนวความคิดในทฤษฎีของการพัฒนาต่าง ๆ ที่ขาดและพร่องทางจริยธรรม โดยเห็นว่ามีมิติทาง จริยธรรมของทฤษฎีใหม่และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีอยู่ในพุทธปรัชญาแล้วแต่ยังไม่มีผู้ใดนำมาจัดระบบและนำเสนออย่างเป็นรูปธรรมเท่านั้น “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นทฤษฎีที่แตกต่างไปจากทฤษฎีอื่น ๆ ตรงที่มีจริยธรรมกำกับจึงเรียกได้ว่าเป็นสดมภ์หลักของระบบความคิดและ

^{๑๑}ปริยานุช พินุลสราวุธ ดร., การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๑๒}รงค์ ประพันธ์พงศ์, เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่, (กรุงเทพมหานคร : สภาพญ์คส์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๗ - ๒๘.

เชื่อมโยงกับมนุษย์โดยตรง ดังที่เรียกกันว่า “คนเป็นศูนย์กลาง” (Human – Centered) โดยเฉพาะคนผู้ยากไร้ด้อยโอกาสในชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีมิติด้านจริยธรรมของการอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกันหลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องคู่ตรงข้าม ขัดแย้ง แข่งขัน ครอบงำซึ่งกันและกัน หากแต่เอื้ออาทร เกื้อกูล และทำให้เกิดดุลยภาพที่เคลื่อนไหวได้ (Dynamic Balance) ช่วยกันแบบน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า อันเป็นการพึ่งพิงอิงกัน (Interdependence) มากกว่าเป็นเพียงการ “พึ่งพาอาศัย” (Dependence) ซึ่งเป็นหลักการในการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยทั่วไปอยู่แล้ว^{๑๒}

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้มากที่สุด

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นเวลานานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ และภายหลังทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังที่มีผู้รู้ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้พอจะสรุปมานำเสนอได้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย โดยทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันใน

^{๑๒} ชัยอนันต์ สมุทวณิช ศ.ดร., ทฤษฎีใหม่: มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิคอนราด อดเอนาวร์, ๒๕๔๑), หน้า ๘ – ๑๑.

ตัวเอง รวมถึงการใช้ความรู้ความสามารถที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมในการดำรงชีวิต เพื่อป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคง มีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้^{๑๑}

๑) กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการมองโลกเชิงระบบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

๒) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓) คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

(๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

(๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเพียงพอนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

(๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔) เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

(๑) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

(๒) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

๕) แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก^{๔๔}

ประเวศ วะสี ได้นำเสนอถึงแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า ความพอเพียงจะต้องพอเพียง ๗ ประการ ดังนี้^{๔๕}

- ๑) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว เป็นเศรษฐกิจแบบที่ไม่ทอดทิ้งกัน
- ๒) จิตใจพอเพียง ส่งผลให้เป็นผู้รักและเอื้ออาทรคนอื่น
- ๓) สิ่งแวดล้อมพอเพียง ยังชีพและทำมาหากินบนพื้นฐานของการอนุรักษ์ และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม เช่น ทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น
- ๔) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง เป็นการรวมตัวกันจนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จนทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้
- ๕) ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
- ๖) ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง ซึ่งมีความสัมพันธ์และเติบโตขึ้นมาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง
- ๗) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชู้วบบาบ ส่งผลให้สุขภาพจิตดี

^{๔๔}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ, ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๑๕.

^{๔๕}ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๒), หน้า ๔ - ๕.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นเครื่องมือที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา คุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน^{๑๖}

เกษม วัฒนชัย ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่ทางสายกลาง โดยยึดคำว่า “พอเพียง” ไม่สุดโต่ง ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ ๑) พอประมาณทั้งปริมาณและคุณภาพ ๒) มีเหตุผล ในการบริโภค ๓) มีภูมิคุ้มกันในตัว พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อป้องกันวิกฤต เงื่อนไขสำคัญที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วให้ประสบผลสำเร็จ มี ๒ ประการ คือ ๑) คุณธรรม ซึ่งเป็นกลไกการคิด และตัดสินใจของแต่ละคน หากคิดและตัดสินใจเหมือนคนทั่วโลกที่บอกว่าเป็นความดี ความงาม ความจริง แสดงว่ามีคุณธรรม หากคิดออกมามตรงกันข้าม เรียกว่า คนไร้คุณธรรม ๒) วิชาการหรือความรู้ ในการวางแผนและการลงมือทำงาน ต้องใช้หลักวิชาที่เหมาะสม ความรู้จริงและความรอบคอบเป็นตัวตัดสินใจจะใช้อารมณ์และอคติไม่ได้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการดำเนินชีวิตต้องใช้ความอดทน ใช้สติ ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต^{๑๗}

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาคน เพราะเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ และความยั่งยืนของการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อเรื่องความอยู่ดีมีสุขมากกว่าความมั่นคง และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และการใช้คุณธรรมนำความรู้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการพัฒนาคน สร้างให้เกิดความพอเพียงได้ด้วยการรักษาความสมดุลในชีวิตของแต่ละบุคคล แต่ละชุมชน แต่ละองค์กรและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นเรื่องการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ และสำคัญที่สุดมีการอนุเคราะห์แบ่งปันผู้อื่น มีศีลธรรมไม่ก่อความเดือดร้อนเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ใช้

^{๑๖} คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

^{๑๗} เกשמ วัฒนชัย, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘), หน้า ๔ - ๖.

สติปัญญาไปในทางที่ถูกต้องเมื่อแต่ละคนมีคุณภาพที่ดีก็เป็นการพัฒนาชุมชน สังคมให้ดีขึ้นไปด้วย เช่นกัน^{๑๔}

สรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคน การคิดถูก ปฏิบัติถูก มีสติ และใช้ปัญญาไปในทางที่ถูกที่ควร เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถอยู่อย่างพออยู่พอกิน อิ่มชูตัวเองและครอบครัวได้โดยไม่เบียดเบียนทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

๒.๑.๔ ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยได้ประมวลมานำเสนอได้ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า การรู้จักประมาณตนนี้จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น ส่วนการรู้จักประมาณสถานการณ์นั้น ได้แก่ การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ทราบชัดถึงความเป็นมา และที่เป็นอยู่รวมทั้งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ในอนาคต การรู้จักประมาณสถานการณ์ได้นี้จะทำให้สามารถวางแผน และปฏิบัติการได้ถูกต้องตรงกับปัญหาทันต่อสถานการณ์และความจำเป็น อันจะทำให้งานที่ทำได้ประโยชน์ที่สมบูรณ์คุ้มค่า การรู้จักประมาณตน และรู้จักประมาณสถานการณ์จึงเป็นอุปการะอย่างสำคัญที่จะเกื้อกูลให้บุคคลดำเนินชีวิต และกิจการงานไปได้อย่างราบรื่นและก้าวหน้า^{๑๕}

สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง พอสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านเศรษฐกิจ หากรู้จักประหยัด อดออม ใช้จ่ายแต่พอตัว ไม่สร้างหนี้จนเกินความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ก็จะมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่ดี ทุกคนพอมี พอใช้ ก็จะสร้างความสุขให้เกิดขึ้นได้

^{๑๔} สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, หน่วยการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๓ – ๑๒๔.

^{๑๕} พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามอักษร, ๒๕๕๔), หน้า ๓๐.

๒) ด้านสังคม ความพอเพียงจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ช่วยให้ทุกคนในประเทศอยู่อย่างมีความสุข ภายใต้ความสมานฉันท์ ไม่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน

๓) ด้านการต่างประเทศ ความพอเพียงทำให้ไม่ต้องมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติจนเกินความต้องการ ทำให้บ้านเมืองมีความสวยงามน่าอยู่ เป็นที่เชื่อถือแก่ประชาคมโลก ไม่ต้องไปทะเลาะกับประเทศใด ๆ ทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงของรัฐ^{๒๐}

เกษม วัฒนชัย ได้อธิบายถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เมื่อทุกคนร่วมกันใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ได้รับประโยชน์ คือ^{๒๑}

๑) ความสมดุล คือ สมดุลชีวิต สมดุลโรงเรียน สมดุลในชุมชน

๒) ความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ ทางสังคม ทางสิ่งแวดล้อม และทางวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากทั้ง ๔ ด้าน

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการรู้จักโลกที่เราอยู่ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร และการพัฒนาในอดีตให้อะไรแก่เราแล้วบ้าง เพื่อจะได้ไม่เดินไปสู่ความผิดพลาดซ้ำรอย ในขณะที่เราพูดถึงเรื่องความยั่งยืน แต่ไม่เคยทำอะไรให้เกิดความยั่งยืนเลย ทุกวินาทีถูกกระตุ้นให้บริโภคนอกเวลาจากโลกาภิวัตน์ ถ้าหยุดการบริโภคเมื่อไหร่ธุรกิจก็จบเช่นกัน^{๒๒}

วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจที่จะต้องเป็นเครื่องกำกับนโยบาย และมาตรฐานทางเศรษฐกิจของรัฐบาลตลอดจนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งสามารถยึดถือเป็นหลักปฏิบัติได้ในทุก ๆ โอกาส ซึ่งหากว่าจะพิจารณาในบริบทของเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบจำลองทาง

^{๒๐} สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก, จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : แนวทางการบริหารประเทศ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่ง จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓ – ๑๘.

^{๒๑} เกษม วัฒนชัย, เส้นทางสู่ความพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๖๕.

^{๒๒} สุเมธ ตันติเวชกุล, ใต้เบื้องพระยุคลบาท, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

เศรษฐกิจ ที่สะท้อนความเป็นจริงของเศรษฐกิจแห่งประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งมีความถูกต้องและชัดเจนที่สุด^{๒๓}

อุทัย สงวนดีกุล ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ และเมื่อภายหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจแล้ว ได้ทรงเน้นย้ำให้ชี้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นจากความเดือดร้อนทั้งยังช่วยให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนแม้ประเทศจะตกอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็ตาม^{๒๔}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำให้รู้จักประมาณในการใช้ชีวิต ประมาณในการใช้จ่าย ในส่วนของสังคมช่วยให้สังคมเข้มแข็ง มีความสมานฉันท์ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงประเทศ เพราะไม่ต้องไปทะเลาะแย่งชิงกับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสร้างความสมดุลให้ชีวิต และพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

๒.๑.๕ หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์พระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยคุณลักษณะสำคัญคือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน คือ

^{๒๓}วิจิตรวงศ์ ณ ป้อมเพชร, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : แสงดาวการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๕ - ๖.

^{๒๔}อุทัย สงวนดีกุล, คู่มือเกษตรกรเพื่อการพึ่งพตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

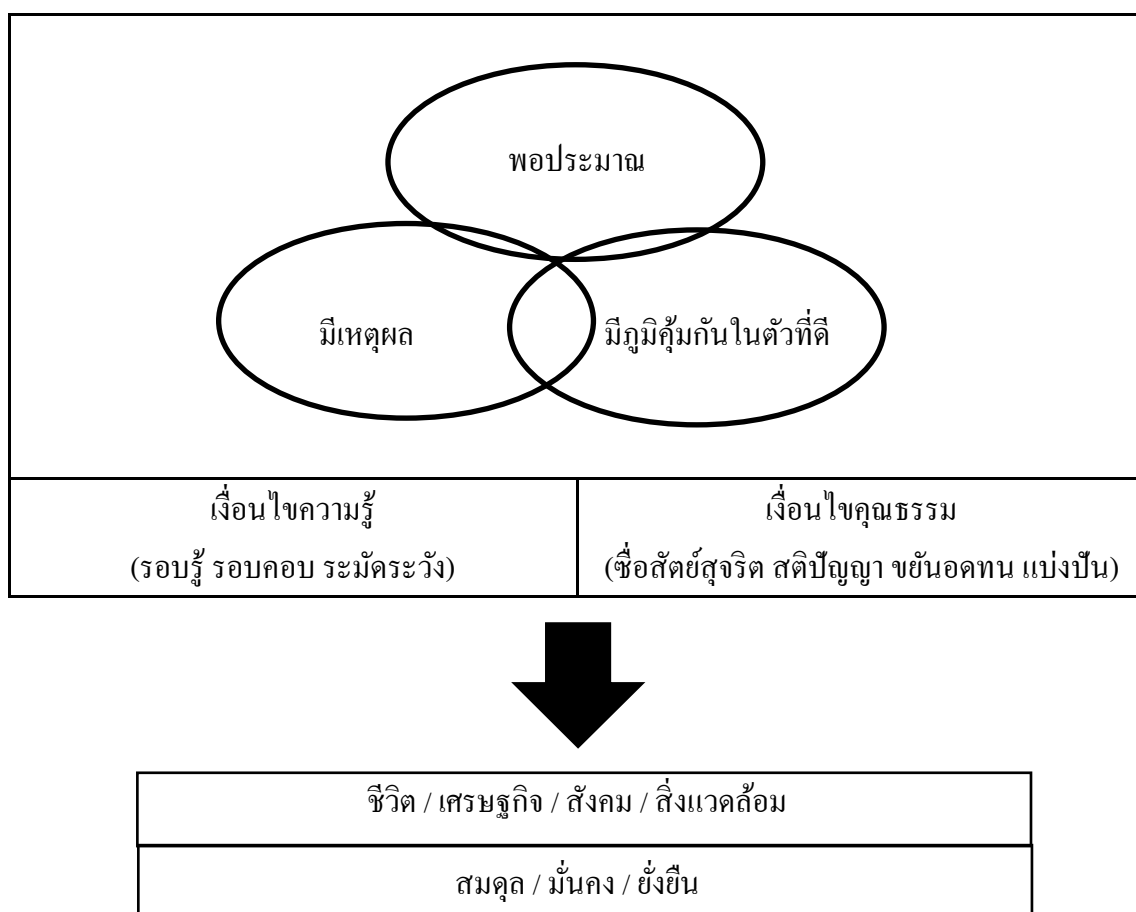
๑) ความพระประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

นอกจากนี้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังต้องอาศัยเงื่อนไขการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ผลที่จะได้รับคือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี^{๒๕}

^{๒๕} พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, วารมุลนิธิชัยพัฒนา, ฉบับประจำเดือน สิงหาคม ๒๕๕๓, (สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๔ – ๑๖.

แผนภูมิที่ ๒.๑ หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มาจากวารสารมูลนิธิชัยพัฒนา, ๒๕๕๓, หน้า ๑๖)

อานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวถึงหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ปรับใช้ได้กับทุกภาคส่วน โดยให้การดำรงอยู่และการปฏิบัติมีพื้นฐานอยู่บนความพอดี อยู่ในทางสายกลาง การตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน พร้อมปรับสภาพให้รับมือกับความไม่แน่นอน และความผันผวนจากภายนอกประเทศ โดยอาศัยความรอบคอบ รอบรู้ ความร่วมมือ ความสุจริต และความเพียรพยายาม จุดมุ่งหมายปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถ้าหากเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแก่น แนวปฏิบัติต่าง ๆ ก็คือเครื่องมือ หลักชัยก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development สิ่งนี้เป็นความยั่งยืนที่มาจากความตระหนักว่าในระบบมีข้อจำกัดในด้าน Input มิใช่มีทรัพยากรด้านต่าง ๆ มากมลงไป

ได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด เป็นความยั่งยืนที่เกิดจากความเข้าใจว่า Input และ Output ต้องสมดุลกัน ต้องใช้ Input บริหาร Output อย่างมีสติ อย่างรอบคอบ อย่างพอดี และอย่างพอเพียง^{๒๖}

สมพร เทพสิทธา กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง ๔ ด้าน คือ^{๒๗}

๑) มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความสำคัญขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพ ด้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้

๒) มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง

๓) มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน

๔) มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อุดม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม

Phrasompchoke Mongsawad กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานโดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชว่า ปรัชญานี้แนะแนวทางให้ประชาชนใช้ชีวิตอยู่บนทางสายกลาง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับชาติ อันมีจุดเด่นอยู่ที่การใช้ชีวิตอย่างสมดุล หัวใจหลัก ๓ อย่าง ได้แก่ ความรู้จักพอดี ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต ควบคู่ไปกับความดีงามและความรู้ความสามารถ

^{๒๖} อานันท์ ปันยารชุน, สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๔๒), หน้า ๔ - ๖.

^{๒๗} สมพร เทพสิทธา, เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สภาอุทกวิทยกรรมการแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๕ - ๔๐.

สามารถนำไปใช้ในสังคมทุกระดับ นอกจากนี้ยังช่วยขจัดความขัดแย้งในปัจจุบันทั้งประเด็นระดับสถาบัน การรักษาสິงแวดล้อม การเป็นมนุษย์ที่ดี และบทบาทหน้าที่ของรัฐบาล^{๒๘}

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิต และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ไปจนถึงระดับประเทศ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในเองก็ตาม

๒.๑.๖ หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทุกคนในประเทศสามารถที่จะนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกรเท่านั้น โดยที่จะต้องเริ่มต้นจากภายใน คือ การเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงค่อยขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และสู่ประเทศชาติต่อไป ผู้วิจัยได้รวบรวมหลักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีนักวิชาการได้นำเสนอไว้มากมายมาพอเป็นแนวทางได้ดังนี้

ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงไว้ว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิตบนหลักการพึ่งตนเอง อาจจะแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญอยู่ ๕ ประการ คือ^{๒๙}

๑) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒) ด้านสังคม แต่ละชุมชนจะต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งเป็นอิสระ

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

^{๒๘} Phrasomchoke Mongsawad, **Sufficiency economy : A contribution to development theory**, (Proceedings of World Academy of Science : Engineering and Technology, 2007), p. 181.

^{๒๙} ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ, **เศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แม่เฒ่า, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖ – ๒๘.

๔) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่ มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม ควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

๕) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีกรมมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

ศรัทธาธิป มาประสพ ได้อธิบายถึงกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า กรอบแนวคิดมี ๓ องค์ประกอบหลัก คือ

๑) ความพอประมาณ ประกอบไปด้วย

- การมีคุณธรรมที่ถูกต้องดีงาม การรู้จักตัวเอง แบ่งปัน ไม่เอาเปรียบ คนอื่น ไม่เอาเปรียบธรรมชาติ คุณธรรมนำชีวิต นำธุรกิจการงาน ไม่เอาเงินนำหน้า ปัญญาตามหลัง

- การรู้จักตัวเอง รู้รากเหง้า ภูมิใจ เชื้อมัน รู้คุณค่าที่มาจากตนเอง เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิใจในคำพูด ถิ่นฐานบ้านเกิด รากเหง้าเผ่าพันธุ์ บรรพบุรุษ ภูมิใจ ในของกิน ของใช้พื้นบ้าน กินอยู่แบบไทยๆ วิถีไทย เข้าถึงคุณค่ามากกว่ายึดติดรูปแบบ

- มีชีวิตเรียบง่าย พออยู่ พอกิน พอใช้ ไม่หน้าใหญ่ ไหลตามกระแส รู้กาลและเทศะ มีความสุขตามอัตภาพ ขนาดปริมาณที่พอดี ไม่มากเกินไป ไม่ใหญ่เกินไป ไม่คิดแบรนต์ คิดแต่สร้างภาพ ไม่ไหลตามกระแสตามโฆษณา บ้าบริโภคนิยม

๒) เป็นผู้มีความดี ประทับด้วย

- การมีหลักวิชา กินอยู่อย่างมีข้อมูลอย่างมีคุณภาพ ตัดสินใจด้วยข้อมูล ความรู้ “รู้เขา รู้เรา” รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่ทำตามๆ กัน รู้ตัวเอง รู้ท้องถิ่น รู้ศักยภาพ รู้ “ทุนชุมชน” รู้ปัญหา รู้โลกาภิวัตน์ แสวงหาความรู้ ศึกษาในระดับสูงขึ้นตามศักยภาพของตนเอง

- การมีแผน มีแผนชีวิต ครอบครัว แผนชุมชน แผนยุทธศาสตร์ แผนงานองค์กร แผนงบประมาณครอบครัว รายรับ รายจ่าย หนี้สิน แผนการลงทุน แผนเศรษฐกิจพอเพียง

- การเป็นมืออาชีพ คุณภาพ มั่นคง ยั่งยืน “อิทธิบาท ๔” (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) ใจรัก รู้จริง รู้รอบ รู้ลึก ทำดีมีคุณภาพ ด้วยความสม่ำเสมอ

๓) มีภูมิคุ้มกันที่ดี ประกอบด้วย

- การมีระบบชีวิตที่ดี ครอบครัวอบอุ่น มีความมั่นคงในชีวิต ลูกได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ลูกมีการศึกษาที่ดี

- การมีระบบเศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่นที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง มีระบบเศรษฐกิจชุมชนสวัสดิการชุมชน เครือข่ายชุมชน เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน เกษตรผสมผสาน สหกรณ์ SMEs เน้นการผลิตเพื่อบริโภคในท้องถิ่น ก่อนพึ่งตลาดภายนอกหรือส่งออก

- มีระบบการจัดการองค์กรที่ดี องค์กร หน่วยงานรัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ มีธรรมาภิบาลบรรษัทระบบการจัดการที่ดี มีผู้นำและผู้ตามที่ดี ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้ทุกคนใจดี ใจกว้าง ใจสู้ ใจถึง (เข้าใจ - เข้าถึง)^{๓๐}

รงค์ ประพันธ์พงศ์ ได้ให้คำนิยามเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะที่เป็นห่วงสอคล้องประสานกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งได้แก่

๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล^{๓๑}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิตไว้ดังนี้^{๓๒}

๑) ระดับบุคคลและครอบครัว เป็นการมุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งกายและใจ สามารถพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว

^{๓๐}ศรัทธาธิป มาประสพ, “การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๑๗ – ๑๘.

^{๓๑}รงค์ ประพันธ์พงศ์, **เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่**, หน้า ๓๔.

^{๓๒}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘ – ๒๑.

ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นได้

๒) ระดับชุมชน มีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชน และนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) ระดับภาคธุรกิจ โดยเริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า ผู้ถือหุ้น คู่ค้า และพนักงาน

๔) ระดับประเทศ การบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมิพอกิน และพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำเสนอถึงการรวมกันเพื่อดำเนินงานที่มุ่งเน้นความพอเพียงในระดับชุมชน เพื่อให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้^{๓๓}

๑) การผลิต เกษตรกรต้องร่วมมือ ร่วมใจในการผลิตโดยเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหาหน้า และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

๒) การตลาด เมื่อมีผลผลิตแล้วจะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาขุ้งข้าวรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี

๓) การเป็นอยู่ เกษตรกรควรมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ เสื้อผ้าที่พอเพียง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าทุกคนต้องผลิตสิ่งต่าง ๆ สำหรับการอุปโภคบริโภคได้ครบถ้วน แต่หมายถึงเกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนรวมทั้งมีความสามารถในการซื้อหาสิ่งจำเป็นได้

^{๓๓}สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : ร่วมด้วยช่วยกัน, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒ – ๒๔.

๔) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการ และบริการที่จำเป็น เช่น สถานีอนามัย มีกองทุนไว้กู้ยืม เป็นต้น

๕) การศึกษา ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชน เป็นต้น

๖) สังคมและศาสนา แต่ละชุมชนควรเป็นรวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้และคุณธรรม ความเพียรและความอดทน สติปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสามัคคีรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน จนทำให้กล่าวได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาสากล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกเพศ ทุกวัย และทุกศาสนา

๒.๒ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับชั้น และทุกระดับการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติให้ก้าวหน้าด้วยความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพราะฉะนั้น การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี ๒๕๕๐

มูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ประเมินสถานศึกษา ๕ ด้าน ๑๗

องค์ประกอบ ๖๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ การดำเนินงาน ๔ ด้านตามแนวทางการติดตามประเมินผล ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้แก่

- ๑) ด้านการบริหารจัดการ
- ๒) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- ๓) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ๔) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
- ๕) ผลลัพธ์ / ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ^{๓๔}

กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำเสนอถึงความเป็นมาของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้ดังนี้^{๓๕}

๑) เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของนามธรรม ดังนั้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาระยะแรก จำเป็นที่จะต้องเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนให้นักเรียน

๒) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ

๒.๑) พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ

๒.๒) ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อดทน ร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และสืบสานวัฒนธรรมไทย

๓) ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม และเข้าไปเรียนรู้ในสาระต่าง ๆ ทุกสาระการเรียนรู้

^{๓๔}มูลนิธิสถานบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของภาคการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

^{๓๕}กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๕.

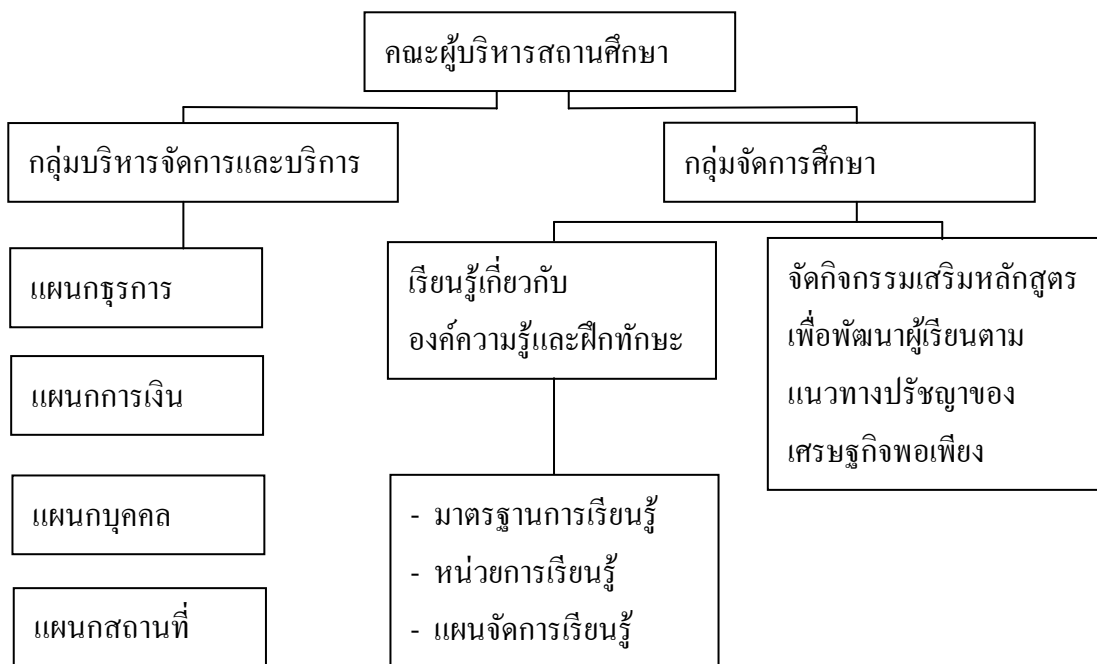
ปริญญช พินุลสรารุช ดร. ได้นำเสนอถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไว้ว่า คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ผู้สถานศึกษาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้^{๓๖}

๑) เป้าหมาย คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อและแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์ความเป็นไทย

๒) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

๓) พัฒนาบุคลากร โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถวิเคราะห์ความพอเพียง หรือไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ดังแผนภูมิที่ ๒.๒

^{๓๖}ปริญญช พินุลสรารุช ดร., การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

แผนภูมิที่ ๒.๒ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(มาจากปรียานุช พิบูลสราวุธ ดร., ๒๕๕๐, หน้า ๑๗)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่
สถานศึกษา ไว้ดังนี้^{๓๖}

๑) สร้างกระบวนการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในผู้เรียน และบุคลากร
ทางการศึกษาทุกระดับ

๒) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระแสนับสนุนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง

^{๓๖} กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้
คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒ – ๒๓.

๓) สร้างผู้นำ สถานศึกษาดั้งแบบ เกิดการพัฒนาและสร้างคนที่มีความรู้ และความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๔) นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๕) การขยายผลสู่สถานศึกษาระดับองค์กรหลัก

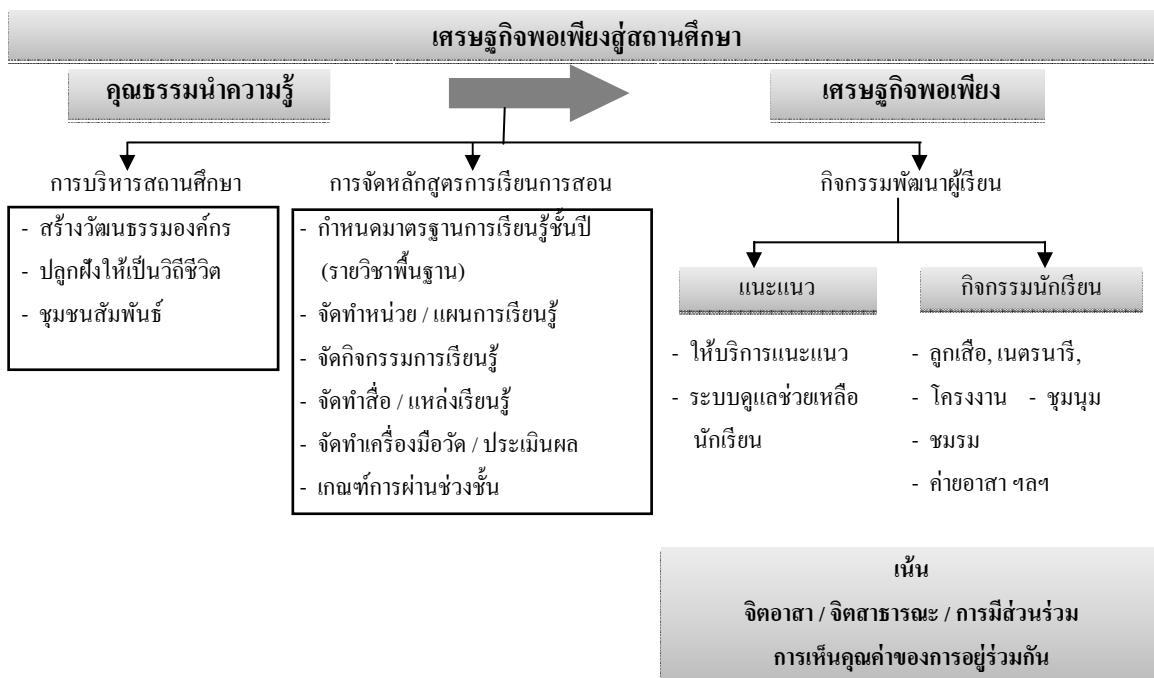
๖) องค์กรหลักนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกมิติ และขับเคลื่อนสู่หน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๗) เชิญชวน โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็น โรงเรียนต้นแบบ

๘) ติดตามประเมินผลและรายงาน

๙) กำหนดนโยบายต่อเนื่องสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า การนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบนโยบายการจัดการศึกษานั้น เป็นการสนองต่อโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม ดังแผนภูมิที่ ๒.๓ แสดงหลักการนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

แผนภูมิที่ ๒.๓ แสดงหลักการนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (มาจากโครงการวิจัย

เศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๓, หน้า ๑๓)

๒.๒.๒ เศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยนำเสนอถึงแนวทางในการจัดการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

ก. ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

ข. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ก. ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

สิริวรรณ ศรีพหล ได้นำเสนอถึงแนวทางการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้^{๓๔}

๑) การสอดแทรกหรือบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔

๒) การสอดแทรกหรือบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๓) การจัดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาหนึ่ง

ระวีวรรณ ภาคพรต ได้นำเสนอการวางกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้ดังนี้^{๓๕}

๑) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับเป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้เป็นการพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว พัฒนาชุมชน และการพัฒนาประเทศชาติ เพื่อให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและมั่นคง เป็น

^{๓๔}สิริวรรณ ศรีพหล, การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน, วารสารสุโขทัย ธรรมาธิราช, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐, หน้า ๗).

^{๓๕}ระวีวรรณ ภาคพรต, กรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕ – ๓๑.

หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขระหว่างคนกับคน คนกับชุมชน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรม เป็นหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างควมตระหนักถึงคุณค่า ประยุกต์ใช้ ต่อยอด สืบสานภูมิปัญญาไทย เป้าหมายเพื่อการพัฒนาทุกระดับภาคส่วน ทำให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

๒) สาระหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในสาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต การบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า ทั้งเข้าใจในหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓) หลักคิด และหลักปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถบูรณาการแบบสหวิทยา หรือบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๔) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เคร่งครัดรูปแบบของการเขียนหน่วย / แผนการเรียนรู้ปรับได้ตามธรรมชาติของวิชา ระดับชั้น บริบทของโรงเรียน แต่ให้คงหัวข้อสำคัญ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

๕) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง ๓ ห่วง และ ๒ เงื่อนไข

ปริญานุช พิบูลสรารุช ดร. ได้นำเสนอถึงร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงชั้นที่ ๓ ไว้ว่า ในช่วงชั้นที่ ๓ นี้จะต้องเป็นการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ห้ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ และในมิติต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้ตัว เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชน และสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงในสุด ดังแผนภูมิที่ ๒.๔^{๔๐}

^{๔๐}ปริญานุช พิบูลสรารุช ดร., **ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๙ – ๕๐.

มัธยมศึกษาปีที่ ๑	มัธยมศึกษาปีที่ ๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๑. รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมา ความหมาย หลักแนวคิด และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมบนพื้นฐานของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑. เข้าใจแนวทางพัฒนาชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. สามารถนำหลักแนวคิด และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน	๒. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภูมิที่ ๒.๔ แสดงร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงช่วงชั้นที่ ๓ (มาจากปริยานุช พิบูลสรารุช ดร., ๒๕๕๐, หน้า ๕๐)

คณะกรรมการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้^{๔๐}

๑) วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๒) วิเคราะห์สาระ สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์ มาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ ๓ ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

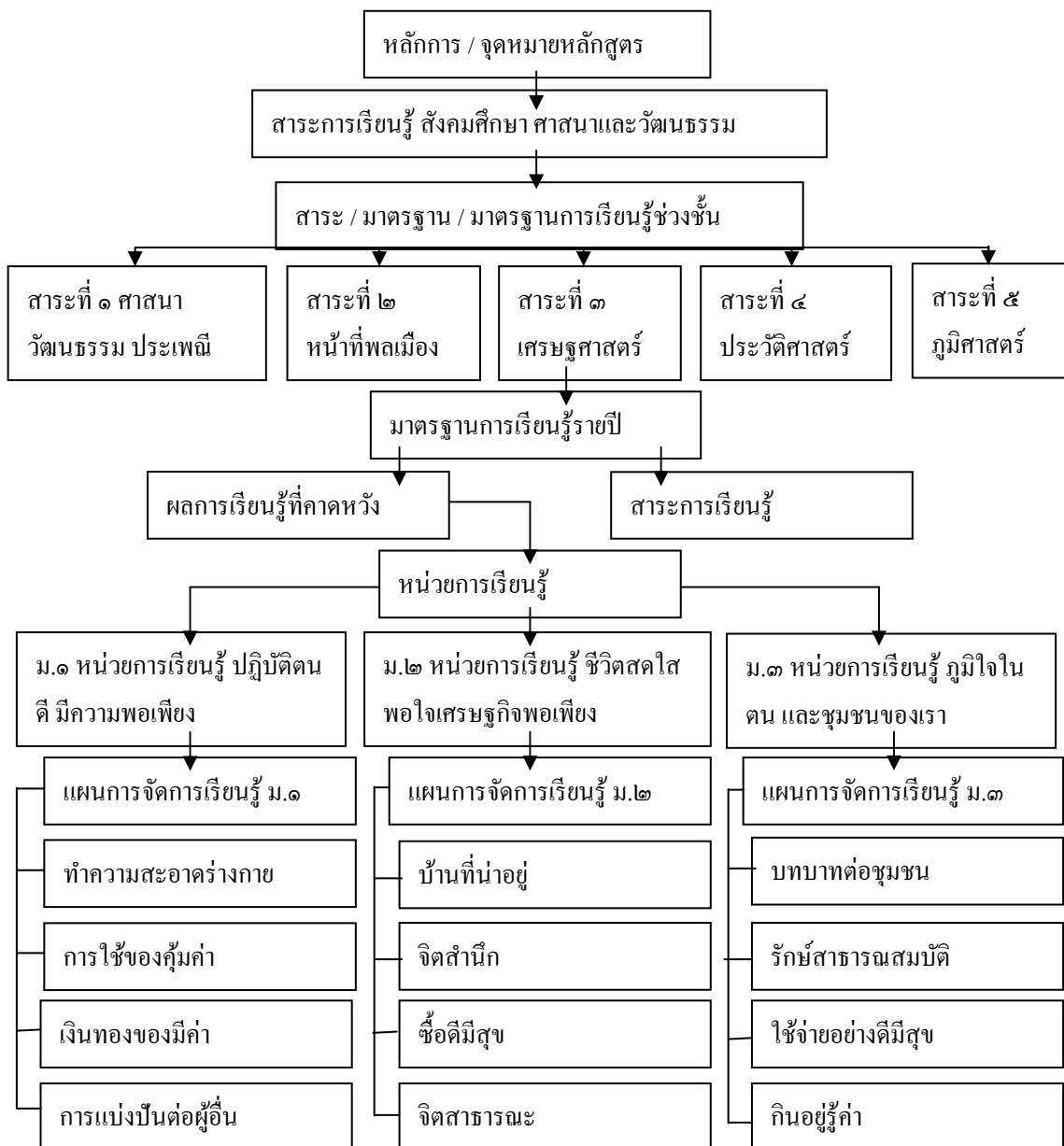
๓) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสาระ / มาตรฐาน / มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๔) จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงรายปี

^{๔๐} คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๑ – ๕.

- ๕) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้
- ๖) จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง
- ๗) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

จากที่นำเสนอดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ตามแผนภูมิที่ ๒.๓

แผนภูมิที่ ๒.๕ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, ๒๕๔๘, หน้า ๘)

สรสิทธิ์ พรรณวงศ์ ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร ว่าสถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้^{๕๒}

๑) สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

๒) กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

๓) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติมหรือจัดสาระการเรียนรู้หน่วยการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น ได้นำเสนอถึงการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการน้อมนำเอาหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา และปรากฏความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากขึ้น และจากความมุ่งหมาย และหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในหมวด ๑ มาตรา ๖ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับชั้นได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม^{๕๓}

^{๕๒}สรสิทธิ์ พรรณวงศ์, “การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑.

^{๕๓}สำนักงานประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑ – ๑๒.

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่ง ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินมือปฏิบัติ และผู้ที่มีหน้าที่ในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้อาจต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ดี จึงจะทำให้กิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จ และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่มิ้นกวีวิชาการหลายท่านได้นำเสนอไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมานำเสนอ ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนนั้น ควรให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ จนเป็นพื้นฐานให้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางดังนี้^{๔๔}

๑) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความกระจ่างในค่านิยม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความกระจ่างในค่านิยมนี้ นับว่า เหมาะสมที่ผู้สอนจะนำไปใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการให้ผู้เรียนมีค่านิยมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ควรให้ผู้เรียนได้พิจารณาเลือกจนเห็นคุณค่า และนำไปสู่การปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย

๒) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการอภิปราย การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้สอนอาจใช้วิธีการอภิปราย โดยตั้งประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วให้ผู้เรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจะแสดงความรู้และทัศนคติของตนออกมา และยังมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่น ๆ ทำให้มีการพัฒนา

^{๔๔}สิริวรรณ ศรีพหล, การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน, วารสารสุโขทัย ธรรมาราช, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖ – ๑๘.

ความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญานี้ จนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง

๓) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ผู้สอนอาจนำสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของครอบครัว การประกอบอาชีพในชุมชน สภาพเศรษฐกิจของชุมชนหรือประเทศ เป็นต้น มาจัดจำลองให้เหมือนจริงไว้ในห้องเรียน แล้วให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ เป็นการฝึกทักษะการเผชิญกับสถานการณ์จำลอง ผู้สอนอาจแนะนำให้ผู้เรียนใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวในการแก้ปัญหาหรือใช้เป็นแนวทางโดยแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์จำลองนั้น ๆ

ปริญญ์ พิบูลศราวุธ ดร. ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้^{๔๕}

๑) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

๒) จัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม

๓) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สุวิทย์ มูลคำ ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในแหล่งเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องดำเนินการดังต่อไปนี้^{๔๖}

๑) จัดกิจกรรม เนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

^{๔๕} ปริญญ์ พิบูลศราวุธ ดร., การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑ – ๒๔.

^{๔๖} สุวิทย์ มูลคำ, วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๕ – ๖.

๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำหัดคิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

๔) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๕) ควรจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง

สมชาย ฐิติรัตน์อัคร์ ได้กล่าวว่า สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้^{๔๑}

๑) มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๓.๑ ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน / สังคมที่อาศัยอยู่

๓.๒ ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุดทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

๓.๓ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

^{๔๑}สมชาย ฐิติรัตน์อัคร์, การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้, (กรุงเทพฯ: มหานคร : โรงพิมพ์ศรีการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๓๕.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้^{๔๔}

๑) กิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุบนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๒) เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และมีครูเป็นผู้นำหรือเป็นผู้สนับสนุน

๓) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน พร้อมทั้งต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเกิดความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

๒.๒.๓ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความพอประมาณ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดจากนักวิชาการได้ดังนี้

สุจิตร เพียรชอบ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ไว้ว่า^{๔๕}

๑) ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ต้องมีเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป

^{๔๔} กระทรวงศึกษาธิการ, ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒.

^{๔๕} สุจิตร เพียรชอบ, คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒.

๓) เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม / โรงเรียน / ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

ศูนย์ เศรษฐ์บุญสร้าง ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีส่วนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้^{๕๐}

๑) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิต และจำหน่ายสินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออม การเกษตร เป็นต้น เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้

๒) มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้จักสามัคคี

๓) ใช้และพัฒนาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขที่ยั่งยืน

๔) สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแหวนทรัพย์สมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำเสนอถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้^{๕๑}

๑) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน / สังคมที่อยู่อาศัย

๒) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

๓) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

^{๕๐}ศูนย์ เศรษฐ์บุญสร้าง, แนวทางปฏิบัติ ๗ ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียงจากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๘), หน้า ๔๑.

^{๕๑}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ พิมพ์ดี, ๒๕๔๖), หน้า ๕๕.

๔) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิด วิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

๕) ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีสติปัญญา มีวินัย สามารถพึ่งตนเองได้ มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่ปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนี้^{๕๒}

๑) มีความประหยัด คัดตอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

๒) ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ”

๓) ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกันในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

๔) ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนที่ให้ความชัดเจนว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุขพอมือพอกินเป็นข้อหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง”

๕) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดอ่อนแผ่ณิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตนเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นในห้วงอภิมหามบูรณขึ้น”

^{๕๒}สุเมธ ตันติเวชกุล, **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒๕.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ได้นำเสนอแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมด้าน เศรษฐกิจพอเพียง โดยที่สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้^{๕๓}

๑) มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักใน ความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

(๑) มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

(๒) มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความ เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป

(๓) เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการ พัฒนา ตนเอง พัฒนากลุ่ม/โรงเรียน/ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

๒) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ดังนี้

(๑) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่ เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิต และจำหน่าย สินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออมการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้ สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้

(๒) มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้รักสามัคคี

(๓) ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และ ความสุข อย่างยั่งยืน

(๔) สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแหน ทรัพย์สินสมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

^{๕๓} สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐) ๓๓ – ๓๗.

๓) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

(๑) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคม ที่อาศัยอยู่

(๒) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

(๓) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์

(๔) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

(๕) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ครูควรต้องดำรงชีวิตให้เป็นแบบอย่างทั้งด้านครองตน และครองงานให้มีความค้ำบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “ การมีชีวิตที่มีความสุขกับคุณค่าของคน” ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน และครอบครัว อย่างกว้างขวาง ไม่ติดยึดกับตำแหน่งและอำนาจ การมีวินัยในตนเองสามารถใช้เวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินชีวิตตามหลักพอประมาณ

๒.๓ กิจกรรมส่งเสริม / พัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย นอกจากการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มแล้ว ในหลักสูตรยังได้กำหนดให้จัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเพื่อการพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่ และโดยเฉพาะมีการกำหนดให้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เพื่อที่จะให้เข้าใจถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะนำเสนอใน ส่วนที่เป็นความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีนักวิชาการ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมาย และมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีความสุข^{๕๔}

พีรเดช พงศ์งามสง่า ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดขึ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม ผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ เพื่อช่วยพัฒนาองค์รวมทั้งร่างกายและจิตใจ^{๕๕}

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ ได้กล่าวถึงความของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรม ต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดทำขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตร ที่โรงเรียนกำหนดให้ในเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และความช่วยเหลือ เอื้ออำนวยความสะดวกของโรงเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุ ความสำเร็จตามความมุ่งหมาย^{๕๖}

^{๕๔}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

^{๕๕}พีรเดช พงศ์งามสง่า, นิยามศัพท์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ (ตอนที่ ๑๑), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^{๕๖}กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, การบริหารกิจการนักเรียน เล่ม ๑ – ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒน์ ประสานมิตร, ๒๕๔๘), หน้า ๔๕๑.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าหมายถึง ชุดของการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีการเตรียมการ หรือวางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้ปฏิบัติบังเกิดผลที่คาดหวังไว้ โดยลักษณะกิจกรรมที่ดีต้องนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาการจัดการตนเองของผู้เรียน เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ และมีความสุขในชีวิต ซึ่งควรเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ปฏิบัติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกอย่างมีอิสระทางด้านความคิด ผู้เรียนค้นพบตนเอง รู้จักตนเอง สร้างความท้าทาย กระตุ้นให้อยากเข้าร่วมกิจกรรม สนุกสนาน เพลิดเพลิน บรรยากาศเป็นกันเอง มีความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม^{๕๗}

Good C. V. ได้ให้ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมพัฒนา นักเรียนเป็น โปรแกรม และการจัดดำเนินงานที่นักเรียน นักศึกษา หรือสถาบันทางการศึกษา ที่จัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันทางการศึกษา^{๕๘}

วิทยา เฟ่งเล็งดี ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน จัดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการสอนที่หลักสูตรได้กำหนดเนื้อหาไว้ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต สนองความสนใจความสามารถ และความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการเองโดยสมัครใจ ทั้งนี้ภายใต้การอนุมัติของผู้บริหารโรงเรียน โดยไม่เกี่ยวกับคะแนนในการวัดผลการศึกษา^{๕๙}

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการและวิธีที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการสอนตามหลักสูตรปกติทั่วไป ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความรู้ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน และบังเกิดผลตามที่คาดหวังทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม สติปัญญา

^{๕๗} สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, *กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๘), หน้า ๕๑.

^{๕๘} Good, C. V., *Dictionary of Education*, (New York : Mc Graw – Hill, 1999), p. 35.

^{๕๙} วิทยา เฟ่งเล็งดี, “การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๗.

๒.๓.๒ ความสำคัญและที่มาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา เพราะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนได้รู้จักปรับตัวในการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งเป็นการปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ดังที่มีนักวิชาการ ผู้รู้หลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญและที่มาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข^{๖๐}

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า หลักสูตรการศึกษายกระดับพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง

^{๖๐} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔.

และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม^{๖๐}

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า สถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือکتัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรมและจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมพัฒนาวุฒิทางอารมณ์ ศิลธรรมและจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตด้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น^{๖๑}

๒.๓.๓ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า กิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสถานะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิถีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และครู เป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุน จำนวนนักเรียน / นักศึกษา / ครู ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ควรน้อยกว่า ๒๕% ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียน นักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สม่ัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี ครูที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สม่ัครใจ และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

^{๖๐} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๔), หน้า ๖ – ๘.

^{๖๑} ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ, กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕.

พอประมาณกับภูมิสังคม : สอดคล้องกับความต้องการ / ความจำเป็น ของสถานศึกษา / คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

สมเหตุสมผล : มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่ เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ

ภูมิคุ้มกันที่ดี : การวางแผนโครงการคำนึงถึง ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมี ข้อเสนอทางเลือก หากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น

ส่งเสริม ความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม : กิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้ ผู้เข้าร่วม มีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการมี คุณธรรม (เช่น ความมีระเบียบ มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควรไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของ การช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม)

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

๑) การจัดการ การผลิต/การบริโภค ในสถานศึกษา/ชุมชน ให้เกิดความพอเพียง และสมดุล-กินพอดี อยู่พอดี – เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์/ เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสมดุลของสังคม และธรรมชาติ

๒) การพัฒนาอาชีพ/สร้างรายได้เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิด ประโยชน์สูงสุด หรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓) การจัดการ และการจัดระบบองค์กรความร่วมมือ ทางการเงิน การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดตั้งธนาคาร โรงเรียน เป็นต้น

๔) การจัดการ (รักษา/ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ขยะ ทั้งใน สถานศึกษา และในชุมชน อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ

๕) การจัดการระบบพลังงานของสถานศึกษา/ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มาก ขึ้น (ประหยัด ผลิตเอง / ทดแทน)

๖) การอนุเคราะห์เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน ฯลฯ) ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๗) การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น/รักชุมชน เช่น การรักษา/ฟื้นฟูประเพณี/ วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน การสร้างความรู้สึกรักเป็น เจ้าของ/มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๘) การสร้างจิตสำนึกรักชาติ-ศาสน์-กษัตริย์ เช่น รณรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น^{๖๐}

สรุปได้ การจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนนั้น มีความหลากหลายในการจัดทำกิจกรรม และมีความหลากหลายในหลักปฏิบัติ พอที่จะสรุปมาแนะนำเสนอได้ดังในตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ หลักปฏิบัติ และตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
ด้านเศรษฐกิจ	
1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง	- บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย
- ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผลอย่างพอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น	- วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย
2. รู้จักออมเงิน มีกลไก	- แลกเปลี่ยนประสบการณ์
- ระบบสวัสดิการ	- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย
- ระบบออมเงิน	- ออมอย่างพอเพียง
- ระบบสหกรณ์	- สัปดาห์การออม
- ระบบประกันต่าง ๆ	- จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ออมทรัพย์
3. รู้จักประหยัด	
- ใช้และกินอย่างมีเหตุผลไม่ฟุ่มเฟือย	- ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้
- ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น	- เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไข่กิน ไข่ขาย
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	- ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน
	- รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่
	- นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

^{๖๐}สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐ – ๑๕.

ตารางที่ ๒.๑ หลักปฏิบัติ และตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ต่อ)

<p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิต หรือสร้างรายได้ที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น <p style="text-align: center;"><u>ด้านสังคม</u></p> <p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง <p style="text-align: center;"><u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u></p> <p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น <p style="text-align: center;"><u>ด้านวัฒนธรรม</u></p> <p>7. สืบสานวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกรักไทย รักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน 	<p>เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภคและการผลิตที่หลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน <p>พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน <p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการชีววิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังมารยาทไทย - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน
--	---

ตารางที่ ๒.๑ หลักปฏิบัติ และตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ต่อ)

<p>๘. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ - ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา - จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการรักษาศีล หรือสวดมนต์เป็นประจำ - ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา - ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนา - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย
---	---

๒.๔ ตัวอย่างการประยุกต์จัดกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยเพชรบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๒ เป็นโรงเรียนสหศึกษาที่ให้นักเรียนอยู่ประจำ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖

กระบวนการจัดการเกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียง

โรงเรียนได้เริ่มดำเนินการปี ๒๕๔๘ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องพอเพียง หลังจากนั้นโรงเรียนก็ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานโดยใช้รูปแบบปัญญาจากห้าสู่หนึ่ง เป็นรูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ๕ กลุ่มงานด้วยกัน โดยที่ทุกกลุ่มงานจะสะท้อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ตัวนักเรียน ความพอเพียงจะค่อย ๆ ซึมลงสู่ผู้เรียนโดยไม่รู้ตัว และทั้งห้ากลุ่มงานมีต้นกำเนิดมาจากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนซึ่งเปรียบดั่งต้นน้ำ ปัญญาจากห้า สู่หนึ่ง เปรียบได้กับแม่น้ำทั้ง ๕ สาย (ปิง วัง ยม นาน และป่าสัก) ที่ไหลลงสู่แม่น้ำสายหลักของประเทศ คือ เจ้าพระยา กลุ่มงานทั้ง ๕ กลุ่มงานประกอบด้วย การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้ จัดแหล่งเรียนรู้ และวิถีชีวิตหอพัก ทั้งห้ากลุ่มน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการแล้ว หลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะค่อย ๆ ไหลซึมลงสู่หนึ่งเดียว คือนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถนำหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้จริงโดยอัตโนมัติ และตระหนกอยู่ตลอดเวลา เพราะ โรงเรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการปฏิบัติในทุกส่วน^{๖๔}

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นตัวอย่างโรงเรียนในเมือง ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน การจัดการเรียน การสอนในแต่ละรายวิชา รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเสริม ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และตระหนกรู้จนกลายเป็นพฤติกรรมที่ดี รู้คุณค่าของเงิน และดำรงชีวิตอย่างพอเพียง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน ตาม โครงการ “เงินทองของมีค่า” เพื่อสร้างนักเรียนให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี เน้น หลักการใช้เงินและการบริหารเงินเป็นสำคัญ ทั้งการเรียนรู้ที่ต้องรู้จักใช้ รู้จักหา รู้จักออม นอกจากนี้ยังได้เน้นการนำหลักคิดไปใช้ดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นงานอาชีพ และการจัดการ การเงินส่วนบุคคล เพื่อให้ นักเรียนเกิดความตระหนก และมีหลักคิดในการใช้จ่าย รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต รู้จักใช้ รู้จักหาและมีการใช้ชีวิตที่พอเพียง “๑ คน ๑ งาน ๑ อาชีพ และ ๑ ครอบครัวพอเพียง” เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาอย่างรู้คุณค่าและเกิด ประโยชน์ โดยการคิดหาอาชีพที่ตนเองสามารถทำได้ และลงมือทำ อาทิ การรับจ้างเป็นลูกมือใน ร้านขายอาหาร การล้างจาน การปลูกผักสวนครัวในพื้นที่จำกัด การประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุ เหลือใช้ การใช้เวลาในวันหยุดเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว และการทำการสำรวจหาความ พอเพียงในครอบครัวของแต่ละคน เป็นต้น กิจกรรมนี้ได้สอดแทรกการเรียนรู้ในเรื่องความอดทน ควรเพียร ขยัน ประหยัด ซึ่งนักเรียนที่ลงมือทำกิจกรรมจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถ ตระหนกรู้ คิดเป็นและลงมือทำอย่างมีความสุขได้ และบางคนจะคำนึงถึงการวางแผนอาชีพใน อนาคตของตนเองได้

^{๖๔}มูลนิธิสยามกัมมาจล, สักคมความพอเพียงที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๗.

ธนาคารขาด เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการเข้าไปใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีที่มาจากปริมาณของขบวนการน้ำดื่มจำนวนมากที่นักเรียนดื่มกันในแต่ละวัน กลายเป็นขยะทิ้งไว้ในมุมต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมมาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กับการสร้างรายได้เสริมจากการเก็บขวดน้ำดื่มฝากธนาคาร^{๖๕}

โรงเรียนโยธินบูรณะ กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนโยธินบูรณะ กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต ๑ ปัจจุบันโรงเรียนโยธินบูรณะเป็น โรงเรียนสหศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ มีนักเรียนจำนวน ๓,๘๐๐ คน แบ่งการเรียนการสอนเป็น ๓ ลักษณะหลัก คือ ๑) ภาคปกติ ๒) English Program ๓) International Program ลักษณะของโรงเรียนเป็นโรงเรียนในเมืองไม่ขาดแคลน แต่ต้องต่อสู้กับปัจจัยรอบด้าน ไม่มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ทางด้านเกษตร จะเน้น การให้ความรู้เพื่อปลูกฝังไปใช้ในการดำเนินชีวิตผ่านการ ทำกิจกรรมในรูปแบบจิตอาสา มีเหลือให้แบ่งปัน เด็กจะ เรียนรู้การแบ่งปันทั้งในและนอกโรงเรียน จะเรียนรู้การดำรงอยู่ร่วมกันในลักษณะที่สอนน้อง โดยเด็กจะคิดวิธีการและดำเนินการเอง

กระบวนการจัดการเกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนโยธินบูรณะได้น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิด หลักการ และหลักปฏิบัติใน โรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๘ เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารและครูผู้สอนเห็นตรงกันว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเด็กจะสร้างให้เด็กมีคุณลักษณะที่มีประโยชน์ อย่างที่สังคมต้องการได้จริง และตระหนักว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นหลักหล่อหลอมเด็กทั้งการคิด การกระทำ วิธีการที่จะทำให้เด็กสามารถซึมซับไปอยู่ในวิถีชีวิตปฏิบัติโดยอัตโนมัติ คือ ให้เด็กทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จึงจะเกิดผลโดยเริ่มจากการทำกิจกรรม โครงการในระดับ ม.๑ – ม.๖ จนลงลึกถึงการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำองค์ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปลูกฝังในตัวนักเรียนให้ได้ จึงได้กำหนดเป็นนโยบายว่าทุกกลุ่มสาระวิชาต้องสอดแทรกในเรื่องขององค์ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้เกิดการระเบิดจากข้างใน และนักเรียนค้นคิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ถูกต้องและ

^{๖๕}มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๐), หน้า ๔.

ชัดเจน หลังจากนั้นจึงร่วมกันคิดกิจกรรมเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย เช่น กิจกรรมโครงการ กิจกรรม Moyo กิจกรรมชุมชน สื่อนวัตกรรม จนออกมาเป็นแนวปฏิบัติค่อนข้างเป็นวิถีชีวิต จนในปี ๒๕๕๐ ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน^{๖๖}

โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่น้อมนำหลักธรรมทางศาสนามาสู่การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาว่า การศึกษาคือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตทุกด้านของผู้เรียนให้ไปสู่ความเจริญ ผ่านองค์ประกอบการเรียนรู้ ๒ ประการ คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กัลยาณมิตร คือ ผู้บอกหรือครู และปัจจัยภายใน คือ ธรรมชาติ เจตจำนงในการเรียนรู้ และการใคร่ครวญจากภายในของผู้เรียนหรือโยนิโสมนสิการ หรือเรียกว่า หลักบุพภาคแห่งการศึกษานำมาออกแบบหลักสูตร “บูรณาการสู่ชีวิต” ภายใต้หลักสูตรดังกล่าว ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองจากเรื่องใกล้ตัวที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมในวิถีชีวิต (การกิน อยู่ ดู ฟัง) สภาพแวดล้อม และสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างเชื่อมโยงบริบทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการเรียนรู้ ความรู้และคุณค่าไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นจึงเกิดการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เข้าใจตนเอง ใฝ่เรียนรู้ และมีวิถีคิดเชื่อมโยงเข้าสู่คุณค่าอย่างเป็นองค์รวม ฟังพาดตนเอง และมีความสุขจากการเข้าใจความจริง สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการเผชิญปรากฏการณ์ต่าง ๆ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนรุ่งอรุณ หลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะ ๒ ประการ คือ มีบูรณาการในวิถีปกติทั่วไปของโรงเรียน และบูรณาการในกิจกรรม / โครงการที่มีลักษณะเฉพาะเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการงานโดยบุคคลากรฝ่ายต่าง ๆ หรือกิจกรรมและโครงการอันเกิดจากหน่วยการเรียนรู้ของฝ่ายการสอน^{๖๗}

^{๖๖}มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, เรื่องเดียวกัน.

^{๖๗}ประภาภัทร นิยม, การศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนรุ่งอรุณ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งส์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๖๖.

สรุปได้ว่า จากตัวอย่างของโรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ที่เป็นไปตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย พอเพียง รู้จักการหา และรู้จักการใช้ รู้จักการออม นับเป็นการสร้างอุปนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน และยังเป็นต้นแบบที่ดีให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้อีก

นอกจากนี้จะเห็นว่า โรงเรียนตัวอย่างข้างต้น ได้ทำความเข้าใจ ศึกษาถึงกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีองค์ประกอบ ๓ ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้อย่างถ่องแท้และเข้าใจจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

๒.๕ แนวทางส่งเสริม / พัฒนา การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสถานศึกษา เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเผยแพร่หลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมไทย โดยเริ่มต้นปลูกฝังจากภายในสถานศึกษาโดยให้เด็กได้รับรู้ และปลูกฝังเรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระทำความดีซึ่งสามารถไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

แนวคิดในการส่งเสริม / พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสถานศึกษา มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้นำเสนอแนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยสรุปมานำเสนอได้ดังต่อไปนี้

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้นว่า สามารถที่จะเริ่มต้น และปลูกฝังได้โดยผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น ครูจะต้องพิจารณาก่อนว่าจะเริ่มต้นปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากจุดไหน ทุกคนควรร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เมื่อครูได้ค้นหากิจกรรมที่ปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะต้องตั้งเป้าหมายการสอนว่าจะเริ่มต้นจากตัวเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไร โดยอาจเริ่มจากกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถ

เริ่มต้นจากตัวเด็ก และแต่ละคนให้ได้ก่อน เช่น การเก็บขยะเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ตนเองมีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกในด้านต่าง ๆ^{๖๔}

ปริยานุช พิบูลสรารุช ดร. ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้ว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จะต้องเริ่มจากการค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นกิจกรรมที่พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น นักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ จัดเป็นกิจกรรมดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น ปลูกฝังจิตสำนึกรักยี่สิบสิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ จัดให้มีกิจกรรมที่สอนให้นักเรียนยึดมั่นในหลักศีลธรรม พัฒนาคนให้ทำประโยชน์ให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ตัวกิจกรรมก็ต้องยั่งยืนโดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ ถึงจะมีการเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงก็ยังคงดำรงอยู่อย่างนี้เรียกว่ามีภูมิคุ้มกัน^{๖๕}

ทิตนา แจมมณี ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะต้องพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนด้านการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงสูงสุดหรือไม่ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้หรือไม่ โดยในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้^{๖๖}

- ๑) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการพึ่งตนเอง
- ๒) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีอิสรภาพ
- ๓) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักบริหารจัดการ รู้จักคิด รู้จักระบบ
- ๔) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้ง

^{๖๔} สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, หน่วยการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๗.

^{๖๕} ปริยานุช พิบูลสรารุช ดร., การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐), หน้า ๗.

^{๖๖} ทิตนา แจมมณี, ปรัชญาการพัฒนา : ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มิติด้านการศึกษาและพัฒนาคน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗ – ๑๘.

- ๕) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักมีความสามัคคี มีการแสวงหาความร่วมมือ มีการรวมกลุ่มและความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ
- ๖) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล
- ๗) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเองขึ้นตามลำดับ
- ๘) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ หลักการ แนวคิด หรือ ทฤษฎีต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

โสภณ บัวจันทร์ ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า สถานศึกษาควรค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้มีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในการสร้างความเข้าใจถึงเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรียนรู้อ่านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับทุกกลุ่มสาระเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์เพื่อทำให้เกิดสมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการเข้ากับวิชาคณิตศาสตร์ในการสอนการคำนวณที่มีความหมายในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือบูรณาการเข้ากับสาระภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพ เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้หมด นอกเหนือจากการการสอนในสาระหลัก คือ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเท่านั้น สาระการเรียนรู้ของทุกระดับก็ต้อง ชัดเจน เป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข^{๑๐}

คณะทำงานบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ได้นำเสนอถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการมีความคิดที่จะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ สอดแทรกสู่กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยความร่วมมือกับคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษา ร่วมกันทำการวิจัยเพื่อเผยแผ่หลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ทำการกำหนดแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับภาคการศึกษาไว้ กล่าวคือ ในการดำเนินการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จะต้องประกอบด้วยการสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง

^{๑๐}โสภณ บัวจันทร์, “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง”, สารนิพนธ์ศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓.

หมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นก็ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้ เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ^๒

สรุปได้ว่า แนวคิดในการส่งเสริม / พัฒนากิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับชั้นได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยมีจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะให้เด็กนักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ รู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแนวทางในการส่งเสริม / พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้^๓

- ๑) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
- ๒) จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
- ๓) บูรณาการวิชาการกับการใช้ชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ๔) ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการที่เป็นประโยชน์ และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง
- ๕) จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม
- ๖) มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา

^๒คณะทำงานบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖๔ – ๑๖๕).

^๓กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๗).

๗) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย

๘) ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

๙) มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ ได้นำเสนอหลักการพัฒนาการจัดกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงไว้โดยสังเขปว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องคำนึงถึงลักษณะของกิจกรรมว่ามีความเหมาะสม ความพร้อม และสภาพแวดล้อมสนับสนุนต่อการจัดกิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ ในการจัดกิจกรรมจะต้องประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

๑) การวางแผนการจัดกิจกรรม

๒) ดำเนินงานไปตามแผนที่วางไว้อย่างรอบคอบ

๓) ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

เพราะฉะนั้นทั้งผู้บริหาร ครู-อาจารย์ผู้สอน และนักเรียน จะต้องมีความเข้าใจตรงกัน ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และที่สำคัญสถานศึกษาจะต้องสามารถใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงต่อไปได้เพื่อให้บรรลุประโยชน์สูงสุด^{๑๔}

สรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ รวมถึงนักเรียน จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้กิจกรรมนั้นมีความสมบูรณ์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

^{๑๔}ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์, การบริหารกิจการนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๓๔.

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิคม กกขุนทด ได้ทำการศึกษาถึง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้ผลการศึกษาดังนี้

๑) ชั้นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ครูต้องการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในวิชาที่รับผิดชอบและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒) ชั้นการวางแผนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย มีครูเข้าร่วมวิจัย จำนวน ๑๒ คน และร่วมกันวางแผนการพัฒนาโดยกำหนดเป็นแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานร่วมกัน

๓) ชั้นปฏิบัติการตามแผนการพัฒนาครู โดยการอบรมเชิงปฏิบัติ จำนวน ๒ วัน และครูผู้ร่วมวิจัยได้นำความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติจริง มีการนิเทศ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะตลอดการดำเนินงาน

๔) ชั้นการประเมินผลการวิจัยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนาขึ้นในระดับหนึ่ง โดยมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนกว่าเดิม และสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการบูรณาการหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระการเรียนรู้ที่สอน และรูปแบบของกิจกรรมฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง^{๑๕}

เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์ ได้ทำการศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ และการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนการสอนของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๓๓๓ คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๕๒.๕๐) มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่ำ และร้อยละ ๔๐.๒๐ มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในด้านภูมิคุ้มกันของคนที่ดี ด้านภาพรวมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ปรัชญา

^{๑๕}นิคม กกขุนทด, “การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๕.

เศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณธรรม และด้านความพอประมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ^{๖๖}

สรสิทธิ์ พรรณวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม โดยรวมและรายด้านทั้ง ๔ กลุ่มงาน คือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคลากร และกลุ่มบริหารงานบริหารทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า

๑) ผู้บริหารใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม และนำกระบวนการ PDCA และหลัก ๔ร เข้ามาใช้ มีการบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกช่วงชั้น โดยเน้นการปฏิบัติในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๒) อุปสรรคในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สถานศึกษาขาดงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรที่ตระหนักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนักเรียนเองก็ขาดความตระหนักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน^{๖๗}

ธีรพงศ์ ปุกสันเทียะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑๕๒ คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทักษะของข้าราชการครูกับนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ในรายด้านมีความแตกต่างกัน จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามี การดำเนินงานดังกล่าวมากกว่าข้าราชการครู สภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน

^{๖๖}เพ็ญพรรณ ชูติวิสุทธิ, “งานวิจัยการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี”, วารสารร่วมพฤษภ, ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ๒๕๕๓), หน้า ๑๕๑ – ๑๕๘.

^{๖๗}สรสิทธิ์ พรรณวงศ์, การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม นำสำนักงานเขตการศึกษานครพนม เขต๒, วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑), หน้า ๕๖ – ๕๘.

และนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกันในเรื่อง ค่านิยม ความรู้ ความคิด เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณ ความมีการนิเทศอย่างจริงจัง และโรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ด้านการเกษตร^{๓๔}

นิคม กกขุนทด ได้ทำการศึกษาถึง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้ผลการศึกษา ดังนี้^{๓๕}

๑) ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ครูต้องการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการในวิชาที่รับผิดชอบและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒) ขั้นการวางแผนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย มีการวางแผนการพัฒนาโดยกำหนดเป็นแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานร่วมกัน

๓) ขั้นปฏิบัติการตาม โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้ร่วมวิจัยได้นำความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติจริง มีการนิเทศ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะตลอดการดำเนินงาน

๔) ขั้นการประเมินผลการวิจัยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนกว่าเดิม และสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการบูรณาการหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระการเรียนรู้ที่สอน และรูปแบบของกิจกรรมฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

^{๓๔}ธีรพงศ์ ปุกสันเทียะ, “การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตศึกษา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๖), หน้า ๔๗.

^{๓๕}นิคม กกขุนทด, “การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๕.

สหัชชา พลปัตตี ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า^{๘๐}

๑) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น ๓ ประการ คือ ๑. พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน พอประมาณกับสภาพแวดล้อม และไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น ๒. มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ และ ๓. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางสังคม คำนึงถึงผลกระทบยาวมากกว่าระยะสั้น รู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง ๓ ประการนี้จะเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน

๒) กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแบ่งได้ ๔ ด้าน คือ ๑. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ๒. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม ๓. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และ ๔. กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุลจึงจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในชุมชนได้

๓) การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๒ รูปแบบ คือ ๑. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคน โดยตรง ๒. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

๔) แนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งได้เป็น ๒ ระดับ คือ ๑. การพัฒนาความรู้ ๒. การพัฒนาคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๔ ด้าน อย่างสมดุลเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

^{๘๐} สหัชชา พลปัตตี, “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”, *คู่มือนิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๑ – ๑๑๒

สมพร พงษ์เสถียรศักดิ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสำคัญทางการเรียน และการประพฤติตนตามคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบ โยนิโสมนสิการกับการสอนแบบ ไตรสิกขา ผลการศึกษาพบว่า^{๔๐}

๑) ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรรวมทางพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบ โยนิโสมนสิการกับการสอนแบบ ไตรสิกขา มีผลสำคัญทางการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๒) ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรรวมทางพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบ โยนิโสมนสิการกับการสอนแบบ ไตรสิกขา มีการประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓) ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรรวมทางพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบ โยนิโสมนสิการมีการประพฤติตนตามคุณธรรมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

๔) ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรรวมทางพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบ ไตรสิกขามีการประพฤติตนตามคุณธรรมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าในการทำโครงการอาชีพของนักเรียนนั้นยังมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้อย่างสิ้นเปลืองรวมทั้งยังไม่มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่าง ๆ แก่กัน หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้นำไปประยุกต์ใช้ในโครงการปรากฏว่า นักเรียนมีการใช้จ่ายในโครงการอย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และความรู้ต่าง ๆ นำเศษสิ่งเหลือใช้ในโครงการมาใช้ประโยชน์ ปรึกษากับคนในครอบครัวและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยทุกคนในครอบครัวให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา กิจกรรมการเรียน

^{๔๐}สมพร พงษ์เสถียรศักดิ์, “การศึกษาผลสำคัญทางการเรียน และการประพฤติตนตามคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรรวมในพระพุทธศาสนา ด้วยการสอนแบบ โยนิโสมนสิการกับการสอนแบบ ไตรสิกขา”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๘.

การสอนและครูผู้สอนเป็นไปในทางบวกและความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการทำโครงการอาชีพของนักเรียนก็เป็นทางบวกเช่นเดียวกัน^{๔๒}

พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์ ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มประชากรที่ศึกษาได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบทบาทการส่งเสริมความรู้ในระดับต่ำ^{๔๓}

สรุปได้ว่า จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การดำรงชีวิตโดยที่มีรายได้อันเหมาะสมหรือสมดุลกับรายจ่าย ในด้านของสังคม ได้แก่ เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว รู้รักสามัคคี ไม่เอาัดเอาเปรียบ ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม รู้จักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ในด้านวัฒนธรรม มีการปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรากเหง้าและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะ ๓ ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และประกอบด้วยเงื่อนไข ๒ ประการ ได้แก่ ความรู้และคุณธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบในการพัฒนาผู้เรียน ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีจิตสำนึกในการรักษาระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตนและปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและประเทศชาติ

^{๔๒}ชัชรินทร์ ชัยวิสิทธิ์, “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑๒ – ๑๑๓.

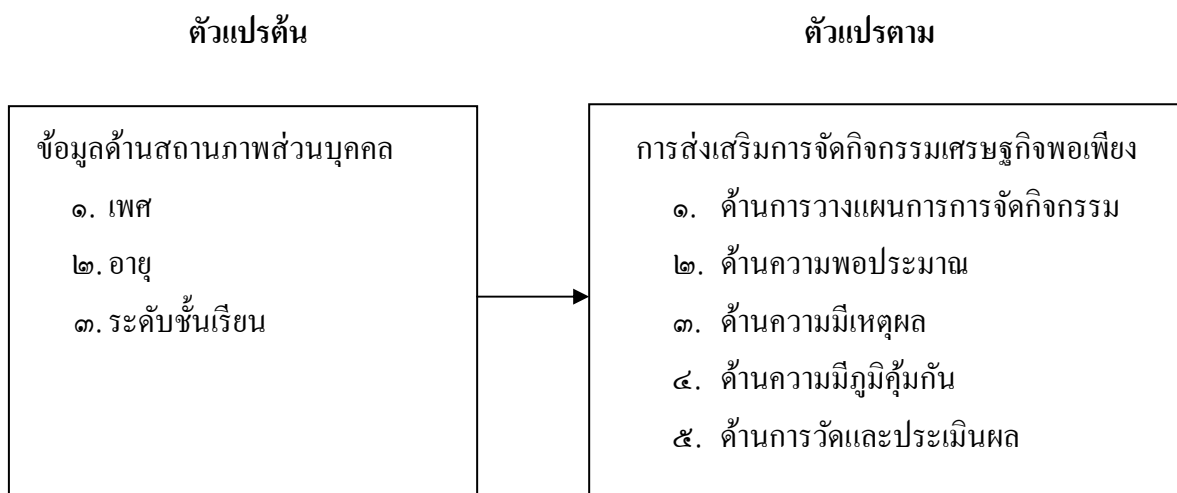
^{๔๓}พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์, “บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕), หน้า ๕๕ – ๑๐๑.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ กรอบแนวคิดเห็นของประชากรต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย ดังแผนภูมิที่แสดง

แผนภูมิที่ ๒.๖ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ จำนวน ๑,๕๐๐ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก ฝ่ายทะเบียนและวัดผลโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตาราง ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๑๖ คน จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งจะทำให้การสุ่มจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ – ๖ เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษา

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑. คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถาม และโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๕ ท่านพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ ความเหมาะสมทางด้านภาษาของข้อคำถาม แล้วนำมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าที่ได้คุณภาพตรงตามเกณฑ์ คือ มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๘ – ๑.๐ หลังจากนั้น

พิจารณาปรับข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และพัฒนารูปแบบของเครื่องมือเพื่อให้เหมาะสมในการใช้ เข้าใจง่ายและสะดวกในการตอบ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๒. คุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๐ คน ตอบแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาประเมินค่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

๑) ด้านการวางแผนจัดกิจกรรม	ค่าความเที่ยง	๐.๕๒๑
๒) ด้านความพอประมาณ	ค่าความเที่ยง	๐.๘๔๕
๓) ด้านความมีเหตุผล	ค่าความเที่ยง	๐.๘๘๑
๔) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	ค่าความเที่ยง	๐.๘๕๕
๕) ด้านการวัดและประเมินผล	ค่าความเที่ยง	๐.๘๖๑

รายละเอียดของแบบสอบถามแสดงในภาคผนวก

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๓.๑ การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้ประมวลและสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๓.๓.๒ ติดต่อผู้ประสานงาน โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แล้วติดตามรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อมูลกลับมาจำนวน ๓๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที่ t-test และ F-test โดยมีเกณฑ์แปลผลดังต่อไปนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังต่อไปนี้

๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังมากที่สุด

๓.๕๐ – ๔.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังมาก

๒.๕๐ – ๓.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังปานกลาง

๑.๕๐ – ๒.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังน้อย

๑.๐๐ – ๑.๔๕ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีผลต่อการปลูกฝังน้อยที่สุด

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๑๖ ฉบับ จัดเก็บแบบสอบถามคืนมาได้จำนวน ๓๑๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอ ๔ ตอน คือ

๔.๑ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นการพรรณนาให้เห็นลักษณะทั่วไปของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นที่เรียน โดยแสดงเป็นค่าความถี่ และร้อยละ

๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นการอธิบายโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายของกลุ่มนักเรียนตัวอย่างในความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นการดำเนินการทดสอบสมมติฐาน และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และอธิบายโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๔.๑ ลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังส่วนบุคคลมาทำการวิเคราะห์ เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เป็นการจำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นที่เรียน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดตามตาราง และภาพ

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๓๕	๔๔.๐๐
หญิง	๑๗๗	๕๖.๐๐
รวม	๓๑๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ นักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนหญิง จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๐ และนักศึกษาชาย จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๐ - ๑๒ ปี	๑๓	๔.๑๐
๑๓ - ๑๕ ปี	๒๕๘	๘๑.๖๐
๑๖ - ๑๘ ปี	๔๕	๑๔.๒๐
๑๙ - ๒๐ ปี	๐	๐.๐๐
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๓ - ๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖๐ รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๐ และกลุ่มอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ อายุระหว่าง ๑๐ - ๑๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ จำนวน และค่าร้อยละ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	๕๕	๑๗.๔๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	๘๑	๒๕.๖๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑๑๖	๓๖.๗๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔	๖๑	๑๙.๓๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕	๓	๐.๙๐
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖	๐	๐.๐๐
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ นักเรียนส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๐ รองลงมาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๐ รองลงมาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๐ รองลงมาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๐ และนักเรียนที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๐ ตามลำดับ

๔.๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จะวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมของความคิดเห็น และในรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมมาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมน้อย
คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๕	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมน้อยที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม

ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักเรียนได้รับทราบ แผนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียง จากครูแจ้งให้ ทราบ	๕๐ (๑๕.๘๐)	๑๑๒ (๓๕.๔๐)	๑๐๕ (๓๔.๕๐)	๒๑ (๖.๖๐)	๒๔ (๗.๖๐)	๓.๔๕ มาก
๒. นักเรียนได้รับมอบหมาย จากครูในการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง	๓๘ (๑๒.๐๐)	๑๐๗ (๓๓.๕๐)	๑๑๖ (๓๖.๗๐)	๓๑ (๙.๘๐)	๒๔ (๗.๖๐)	๓.๓๓ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม = ๓.๑๕ (ระดับปานกลาง)

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม (ต่อ)

ด้านการวางแผนการจัด กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๓. นักเรียนค้นคว้าหา ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียง ทั้งในและนอก สถานที่	๕๑ (๑๖.๑๐)	๑๐๔ (๓๒.๕๐)	๕๔ (๒๕.๓๐)	๒๖ (๘.๒๐)	๔๑ (๑๓.๐๐)	๓.๓๑ ปานกลาง
๔. นักเรียนได้ประชุมกลุ่ม วางแผนการจัด นิทรรศการเศรษฐกิจ พอเพียง	๔๕ (๑๔.๒๐)	๓๕ (๒๕.๐๐)	๓๖ (๒๔.๑๐)	๖๑ (๑๕.๓๐)	๕๕ (๑๗.๔๐)	๒.๕๕ ปานกลาง
๕. นักเรียนสรุปการจัด กิจกรรมเศรษฐกิจ พอเพียง	๓๑ (๕.๘๐)	๓๔ (๒๓.๔๐)	๕๕ (๓๑.๓๐)	๕๐ (๑๕.๘๐)	๖๒ (๑๕.๖๐)	๒.๘๘ ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนได้รับทราบแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จากครูแจ้งให้ทราบ ($\bar{X} = ๓.๔๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = ๓.๓๑$) นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในและนอกสถานที่ ($\bar{X} = ๓.๓๑$) นักเรียนได้ประชุมกลุ่มวางแผนการจัดนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = ๒.๕๕$) และระดับต่ำสุด คือ นักเรียนสรุปการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = ๒.๘๘$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๕$)

ตารางที่ ๔.๕ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านความพอประมาณ

ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ	๘๒ (๒๕.๕๐)	๑๒๕ (๔๐.๘๐)	๗๗ (๒๔.๔๐)	๑๕ (๔.๗๐)	๑๓ (๔.๑๐)	๓.๘๐ มาก
๒. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามความพอประมาณ	๕๖ (๑๗.๗๐)	๑๕๓ (๔๘.๔๐)	๗๖ (๒๔.๑๐)	๒๐ (๖.๓๐)	๑๑ (๓.๕๐)	๓.๗๑ มาก
๓. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป	๓๓ (๑๐.๔๐)	๑๓๗ (๔๓.๔๐)	๕๗ (๓๐.๗๐)	๓๕ (๑๒.๓๐)	๑๐ (๓.๒๐)	๓.๔๖ ปานกลาง
๔. นักเรียนเห็นประโยชน์และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักความพอประมาณ	๗๐ (๒๒.๒๐)	๑๒๒ (๓๘.๖๐)	๗๔ (๒๓.๔๐)	๓๘ (๑๒.๐๐)	๑๒ (๓.๘๐)	๓.๖๓ มาก
๕. นักเรียนใช้หลักความพอประมาณเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม / โรงเรียน / และสังคมโดยรวม	๖๗ (๒๑.๒๐)	๑๐๓ (๓๒.๖๐)	๕๑ (๒๘.๘๐)	๒๘ (๘.๙๐)	๒๗ (๘.๕๐)	๓.๔๕ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนในด้านความพอประมาณ = ๓.๖๒ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ ($\bar{X} = ๓.๘๐$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามความพอประมาณ ($\bar{X} = ๓.๗๑$) นักเรียนเห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักความพอประมาณ ($\bar{X} = ๓.๖๓$) นักเรียนใช้หลักความพอประมาณเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนา กลุ่ม / โรงเรียน / และสังคมโดยรวม ($\bar{X} = ๓.๔๕$) และระดับต่ำสุด คือ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป ($\bar{X} = ๓.๔๖$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๒$)

ตารางที่ ๔.๖ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมีเหตุผล

ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล	๘๕ (๒๖.๕๐)	๑๒๑ (๓๘.๓๐)	๕๔ (๒๕.๓๐)	๑๐ (๓.๒๐)	๖ (๑.๕๐)	๓.๘๕ มาก
๒. นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง	๓๑ (๒๒.๕๐)	๑๒๕ (๓๕.๖๐)	๑๐๘ (๓๔.๒๐)	๘ (๒.๕๐)	๔ (๑.๓๐)	๓.๗๕ มาก
๓. นักเรียนมีความรู้ และรอบคอบในการ คิด พุคทำ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	๖๑ (๑๕.๓๐)	๑๒๖ (๓๕.๕๐)	๑๐๘ (๓๔.๒๐)	๑๘ (๕.๓๐)	๓ (๐.๕๐)	๓.๗๑ มาก

ตารางที่ ๔.๖ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมีเหตุผล (ต่อ)

ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๔. นักเรียนมีเหตุผล โดย พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่ เกี่ยวข้องในการดำเนิน ชีวิต	๖๓ (๑๕.๕๐)	๑๒๐ (๓๘.๐๐)	๕๕ (๓๑.๓๐)	๒๕ (๗.๕๐)	๕ (๒.๘๐)	๓.๖๔ มาก
๕. นักเรียนคำนึงถึงผลที่คาด ว่าจะเกิดขึ้นจากการนั้น ๆ อย่างรอบคอบ โดยมี เหตุผล	๕๓ (๑๖.๘๐)	๑๓๗ (๔๓.๔๐)	๕๔ (๒๕.๗๐)	๑๘ (๕.๗๐)	๑๔ (๔.๔๐)	๓.๖๒ มาก

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนในด้านความมีเหตุผล = ๓.๖๒ (ระดับมาก)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๘๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง ($\bar{X} = ๓.๗๕$) นักเรียนมีความรู้ และรอบคอบในการ คิด พุด ทำ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = ๓.๗๑$) นักเรียนมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = ๓.๖๔$) และระดับต่ำสุด คือ นักเรียนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนั้น ๆ อย่างรอบคอบ โดยมีเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๖๒$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๒$)

ตารางที่ ๔.๗ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมี
ภูมิคุ้มกัน

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักเรียนมีการเตรียมตัว ให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น	๖๒ (๑๕.๖๐)	๘๘ (๒๓.๘๐)	๑๒๓ (๓๘.๕๐)	๑๖ (๕.๑๐)	๒๓ (๘.๕๐)	๓.๔๕ ปานกลาง
๒. นักเรียนมีภูมิคุ้มกันใน การเตรียมความพร้อม จากการดำเนิน ชีวิตประจำวัน	๖๖ (๒๐.๕๐)	๑๔๓ (๔๕.๓๐)	๖๘ (๒๑.๕๐)	๒๐ (๖.๓๐)	๑๕ (๖.๐๐)	๓.๖๕ มาก
๓. นักเรียนมีการเตรียม ความพร้อมในด้านการ จัดกิจกรรม	๖๓ (๑๕.๕๐)	๕๔ (๒๕.๗๐)	๑๐๖ (๓๓.๕๐)	๔๘ (๑๕.๒๐)	๕ (๑.๖๐)	๓.๕๑ มาก
๔. นักเรียนมีการเตรียม ความพร้อมใน สภาพแวดล้อมท้องถิ่น หรือห้องเรียนใน โรงเรียน	๕๕ (๑๘.๗๐)	๑๒๔ (๓๕.๒๐)	๑๐๖ (๓๓.๕๐)	๒๓ (๗.๓๐)	๔ (๑.๓๐)	๓.๖๗ มาก
๕. นักเรียนมีการสร้าง ภูมิคุ้มกันในตัวเองให้ พอเพียงที่จะสามารถ พร้อมรับต่อการ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ใน โรงเรียนได้	๕๐ (๑๕.๘๐)	๑๒๒ (๓๘.๖๐)	๑๑๕ (๓๖.๔๐)	๒๐ (๖.๓๐)	๕ (๒.๘๐)	๓.๕๘ มาก
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนในด้านความมีภูมิคุ้มกัน = ๓.๕๘ (ระดับมาก)						

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการเตรียมความพร้อมจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = ๓.๖๕$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น หรือห้องเรียนในโรงเรียน ($\bar{X} = ๓.๖๓$) นักเรียนมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ ($\bar{X} = ๓.๕๘$) นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = ๓.๕๑$) และนักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และระดับต่ำสุด คือ การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ($\bar{X} = ๓.๔๕$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๘$)

ตารางที่ ๔.๘ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านการวัดและประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๑. นักเรียนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม	๕๖ (๑๗.๗๐)	๕๕ (๓๐.๑๐)	๕๖ (๓๐.๔๐)	๔๖ (๑๔.๖๐)	๒๓ (๗.๓๐)	๓.๓๖ ปานกลาง
๒. นักเรียนมีการวัดผลและประเมินผล และนำผลมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง	๕๘ (๑๘.๔๐)	๑๐๕ (๓๔.๕๐)	๑๐๘ (๓๔.๒๐)	๒๓ (๘.๕๐)	๑๔ (๔.๔๐)	๓.๕๔ มาก

ตารางที่ ๔.๘ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง จำแนกตามด้านการวัดและประเมินผล (ต่อ)

ด้านการวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
๓. นักเรียนมีการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมนอกสถานที่	๓๐ (๒๒.๒๐)	๕๐ (๒๘.๕๐)	๓๕ (๒๕.๐๐)	๕๖ (๑๗.๗๐)	๒๑ (๖.๖๐)	๓.๔๒ ปานกลาง
๔. นักเรียนมีการวิเคราะห์และการประเมินผล ในการจัดกิจกรรม	๖๘ (๒๑.๕๐)	๕๔ (๒๕.๗๐)	๕๘ (๓๑.๐๐)	๔๑ (๑๓.๐๐)	๑๕ (๔.๗๐)	๓.๕๐ มาก
๕. นักเรียนมีการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ในการจัดกิจกรรม	๕๗ (๑๘.๐๐)	๘๓ (๒๖.๓๐)	๕๔ (๒๕.๗๐)	๕๓ (๑๖.๘๐)	๒๕ (๕.๒๐)	๓.๒๗ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการวัดและประเมินผล = ๓.๔๒ (ระดับปานกลาง)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีการวัดผลและประเมินผล และนำผลมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = ๓.๕๔$) และข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีการวิเคราะห์และการประเมินผลในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = ๓.๕๐$) นักเรียนมีการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ($\bar{X} = ๓.๔๒$) นักเรียนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = ๓.๓๖$) และระดับต่ำสุด คือ นักเรียนมีการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = ๓.๒๗$) เมื่อพิจารณา ในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$)

๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จะวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม	๓.๒๔	๐.๕๕๐	๓.๑๕	๐.๕๑๔	๐.๘๔๕	๐.๓๕๖	ไม่แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๓.๕๓	๐.๖๓๕	๓.๖๕	๐.๖๕๒	-๒.๐๑๖	๐.๐๔๕*	แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๓.๖๕	๐.๖๑๗	๓.๖๕	๐.๖๑๕	-๐.๗๔๑	๐.๔๕๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๕๑	๐.๖๑๕	๓.๖๔	๐.๖๕๖	-๑.๗๒๕	๐.๐๘๖	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	๓.๔๓	๐.๘๓๓	๓.๔๑	๐.๘๒๖	๐.๒๖๘	๐.๗๘๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๔๘	๐.๖๒๕	๓.๕๓	๐.๖๑๔	-๐.๖๖๖	๐.๕๐๖	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความพอประมาณที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในด้านอื่น ๆ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๑๐ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	อายุ ๑๐ – ๑๒ ปี		อายุ ๑๓ – ๑๕ ปี		F	P	ผลการ วิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการ							
จัดกิจกรรม	๓.๖๒	๐.๕๓๒	๓.๑๗	๐.๕๗๐	๑.๔๘๖	๐.๒๒๘	ไม่แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๓.๖๐	๐.๗๗๕	๓.๖๔	๐.๗๒๑	๐.๕๘๑	๐.๕๖๐	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๓.๖๘	๐.๔๘๗	๓.๗๓	๐.๖๕๐	๐.๐๗๘	๐.๕๒๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๔๕	๐.๖๘๖	๓.๖๐	๐.๖๕๗	๐.๘๒๒	๐.๔๔๑	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและ							
ประเมินผล	๓.๓๕	๐.๕๓๒	๓.๔๗	๐.๘๒๗	๒.๔๔๓	๐.๐๘๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๕๕	๐.๔๗๕	๓.๕๒	๐.๖๔๔	๐.๕๖๑	๐.๕๗๑	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	อายุ ๑๖ – ๑๘ ปี		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการจัด กิจกรรม	๓.๒๓	๐.๗๔๗	๑.๔๘๖	๐.๒๒๘	ไม่แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๓.๕๑	๐.๖๗๕	๐.๕๘๑	๐.๕๖๐	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๓.๗๐	๐.๔๔๘	๐.๐๗๘	๐.๕๒๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๔๓	๐.๖๑๑	๐.๘๒๒	๐.๔๔๑	ไม่แตกต่าง
ด้านการวัดผลและ ประเมินผล	๓.๑๗	๐.๗๓๘	๒.๔๔๓	๐.๐๘๕	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๔๒	๐.๔๕๔	๐.๕๖๑	๐.๕๗๑	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๔.๑๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม
เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นที่เรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยมศึกษาปีที่ ๑		มัธยมศึกษาปีที่ ๒		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการ							
จัดกิจกรรม	๓.๖๖	๐.๖๕๘	๒.๘๒	๑.๑๐๕	๐.๔๒๑	๐.๐๐๐*	แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๓.๕๒	๐.๖๕๓	๓.๓๖	๐.๗๗๕	๐.๓๕๗	๐.๒๑๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๓.๕๔	๐.๕๕๐	๓.๕๐	๐.๗๐๘	๐.๖๕๑	๐.๕๑๘	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๕๒	๐.๖๕๔	๓.๓๔	๐.๖๕๘	๐.๑๕๖	๐.๐๐๔*	แตกต่าง
ด้านการวัดผลและ							
ประเมินผล	๓.๘๔	๐.๗๐๔	๓.๑๑	๐.๕๐๘	๐.๖๕๐	๐.๐๔๕*	แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๘๖	๐.๕๐๑	๓.๒๓	๐.๗๑๕	๐.๕๘๕	๐.๐๐๘*	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม
เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นที่เรียน (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยมศึกษาปีที่ ๓		มัธยมศึกษาปีที่ ๔		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการ							
จัดกิจกรรม	๓.๒๔	๐.๘๖๘	๓.๑๗	๐.๗๕๓	๐.๔๒๑	๐.๐๐๐*	แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๓.๗๔	๐.๖๔๐	๓.๔๑	๐.๖๖๕	๐.๓๕๗	๐.๒๑๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๓.๗๕	๐.๖๑๔	๓.๖๘	๐.๔๐๕	๐.๖๕๑	๐.๕๑๘	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๓.๖๖	๐.๖๗๕	๓.๔๑	๐.๕๕๕	๐.๑๕๖	๐.๐๐๔*	แตกต่าง
ด้านการวัดผลและ							
ประเมินผล	๓.๕๗	๐.๗๖๗	๓.๑๗	๐.๗๐๐	๐.๖๕๐	๐.๐๔๕*	แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๖๐	๐.๕๗๕	๓.๓๗	๐.๔๔๕	๐.๕๘๕	๐.๐๐๘*	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นที่เรียน (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	มัธยมศึกษาปีที่ ๕		F	P	ผลการวิเคราะห์
	\bar{X}	S. D.			
ด้านการวางแผนการจัด กิจกรรม	๓.๓๓	๐.๒๓๑	๐.๔๒๑	๐.๐๐๐*	แตกต่าง
ด้านความพอประมาณ	๔.๒๐	๐.๕๒๕	๐.๓๕๓	๐.๒๑๕	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	๔.๒๓	๐.๑๑๕	๐.๖๕๑	๐.๕๑๘	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	๔.๐๐	๐.๕๒๕	๐.๑๕๖	๐.๐๐๔*	แตกต่าง
ด้านการวัดผลและ ประเมินผล	๓.๔๐	๑.๑๑๔	๐.๖๕๐	๐.๐๔๕*	แตกต่าง
ภาพรวม	๓.๘๔	๐.๔๒๑	๐.๕๘๕	๐.๐๐๘*	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนที่เรียนชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ด้านความมีภูมิคุ้มกัน และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในด้านอื่น ๆ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ วิเคราะห์แนวทางส่งเสริม และพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ต่อไปนี้เป็น การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถาม (Contents Analysis) ที่เป็นคำถามปลายเปิดในข้อความที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
แนวทางส่งเสริม พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางส่งเสริม และพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	N = ๓๑๖	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม		
๑. ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเป็นรายปี หรือเป็นรายภาคการศึกษา	๒๔	๗.๖๐
๒. การวางแผนจัดกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเหมาะสม	๒๐	๖.๓๓
๓. การวางแผนจัดกิจกรรม ควรจัดให้เหมาะกับนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน	๓๑	๙.๘๑
๔. ควรจะบรรจุแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนการเรียนการสอนของหลักสูตรสถานศึกษา	๒๕	๗.๙๑
ด้านความพอประมาณ		
๕. กิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องหลักความพอประมาณลงไปด้วย	๒๗	๘.๕๔
๖. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	๒๑	๖.๖๕
๗. ควรจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักใช้จ่ายเงิน หรือแม่แต่ใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างด้วยความประหยัด พอประมาณ	๒๐	๖.๓๓
๘. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นต้องสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้จ่าย หรือการใช้ชีวิตที่เบียดเบียนผู้อื่น และตนเอง	๒๖	๘.๒๓
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน		
๙. โรงเรียนควรสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนด้วยกิจกรรมที่มีประโยชน์ และมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก	๓๒	๑๐.๑๓
๑๐. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อให้นักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่ได้จากการลงมือปฏิบัติจริง	๓๐	๙.๔๙
๑๑. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วม และได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทางโรงเรียน	๒๗	๘.๕๔

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ
แนวทางส่งเสริม พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

แนวทางส่งเสริม และพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	N = ๓๑๖	
	ค่าความถี่	ร้อยละ
ด้านการวัดและประเมินผล		
๑๒. ในการวัดและประเมินผลจะต้องแจ้งผลให้ผู้เรียนได้ทราบทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาจุดบกพร่องได้ทันที	๑๕	๖.๐๑
๑๓. ในการวัดผลและประเมินผลควรใช้วิธีการตรวจผลงาน	๑๔	๔.๔๓
รวม	๓๑๖	๑๐๐.๐๐

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของระบบเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเป็นแนวทางให้กับประชาชนชาวไทย เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีใช้เพียงแต่เกษตรกรเท่านั้น ทุกอาชีพล้วนนำมาประยุกต์ใช้ได้ แต่ปัญหาคือ น้อยคนนักที่จะเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทอ้งแท้ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชนของชาติไทย โดยเฉพาะในกลุ่มของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ผู้วิจัยเชื่อว่าหากมีการปลูกฝังแนวคิด หลักการ และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกันอันเข้มแข็งในการดำเนินชีวิตของนักเรียนอันเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอรายงานการวิจัยอันประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย พร้อมกับศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ มีจำนวน ๑.๕๐๐ คน โดยใช้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน ๓๑๖ คน ได้มาจากการคำนวณจากสูตรของทาร์โร ยามอเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม และได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม การจัดเก็บข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ ๓ แนวทางส่งเสริม และพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งสถิติพรรณนา และเมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว นำ ข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อพรรณนาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งที่เป็นภาพรวม และรายด้าน รวมถึงภูมิ หลังของกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบ สมมติฐาน ซึ่งได้แก่ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับ จำนวน ๓๑๖ ชุด พบว่า นักเรียนที่ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง จำนวน ๑๗๗ คน นักเรียนชาย มีจำนวน ๑๓๙ คน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง ๑๓ – ๑๕ ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖๐ รองลงมา คืออายุระหว่าง ๑๖ – ๑๘ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๐ และอายุระหว่าง ๑๐ – ๑๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๐ เมื่อแยกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างออกเป็นแต่ละชั้นเรียน พบว่า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๐ รองลงมาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๐ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๐ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๐ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ ด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละด้าน ผลการ วิเคราะห์ที่ได้คือ นักเรียนเห็นว่าด้านความมีเหตุผลควรที่จะได้รับการส่งเสริมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม

ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักเรียนได้รับทราบแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จากครูแจ้งให้ทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักเรียนสรุปการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงส่งครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความพอประมาณ ตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความมีเหตุผล ตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักเรียนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนั้น ๆ อย่างรอบคอบ โดยมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความความมีภูมิคุ้มกัน ตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการเตรียมความพร้อมจากการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการวัดและประเมินผล ตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า นักเรียนมีการวัดผลและประเมินผล และนำผลมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และนักเรียนมีการวัดและประเมินผลทุกครั้งในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและหญิง ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ในขณะที่นักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นต่างกันมีความคิดเห็นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓ แนวทางส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการวิเคราะห์ถึงแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะไว้เป็นแนวทางมี ๑๓ ข้อ ได้แก่

๑. ด้านการวางแผนจัดกิจกรรม

๑.๑ ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเป็นรายปี หรือเป็นรายภาคการศึกษา

๑.๒ การวางแผนจัดกิจกรรมจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเหมาะสม

๑.๓ การวางแผนจัดกิจกรรม ควรจัดให้เหมาะกับนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน

๑.๔ ควรจะบรรจุแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนการเรียนการสอนของหลักสูตรสถานศึกษา

๒. ด้านความพอประมาณ

๒.๑ กิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องหลักความพอประมาณลงไปด้วย

๒.๒ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม

๒.๓ ควรจัดกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักใช้จ่ายเงิน หรือแม้แต่ใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างด้วยความประหยัด พอประมาณ

๒.๔ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นต้องสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้จ่าย หรือการใช้ชีวิตที่เบียดเบียนผู้อื่น และตนเอง

๓. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน

๓.๑ โรงเรียนควรสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนด้วยกิจกรรมที่มีประโยชน์ และมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๓.๒ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อให้นักเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่ได้จากการลงมือปฏิบัติจริง

๓.๓ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วม และได้ใช้ความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทางโรงเรียน

๔. ด้านการวัดและประเมินผล

๔.๑ ในการวัดและประเมินผลจะต้องแจ้งผลให้ผู้เรียนได้ทราบทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาจุดบกพร่องได้ทันที

๔.๒ ในการวัดผลและประเมินผลควรใช้วิธีการตรวจผลงาน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพิจารณากับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนวรรณกรรมนำมาอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยปานกลาง จัดว่าต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ที่จะต้องให้การส่งเสริมและพัฒนาให้มีหรือเกิดขึ้นระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ในการจัดกิจกรรม เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้งานต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ **นิคม กนกขุนทด** ที่ได้กล่าวถึงการวางแผนไว้ว่า การวางแผนการทำกิจกรรมนั้นจะต้องวางแผนเพื่อพัฒนาครูด้วย มีการกำหนดแผนและปฏิทินปฏิบัติงานร่วมงาน และครูผู้สอนจะต้องสามารถนำแผนที่วางไว้ชี้แจงผู้เรียน และนำไปลงมือปฏิบัติจริงได้ จึงจะเกิดผล และที่สำคัญจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนไม่สามารถที่จะสรุปการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงได้ คืออยู่ในระดับต่ำมาก จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องฝึกฝนให้เด็กนักเรียนรู้จักการเขียนสรุปโครงการ

ด้านความพอประมาณ เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนมีแนวคิดในการใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณเป็นอย่างดี อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับรู้ถึงหลักการใช้จ่ายอย่างพอดีจากที่บ้าน เพราะในยุคปัจจุบันหลาย ๆ ครอบครัวก็สอนให้เด็กรู้จักการประหยัดใช้สิ่งของให้คุ้มค่าที่สุด และในขณะที่งานวิจัยก็ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนใช้หลักความพอประมาณเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม / โรงเรียน / และสังคมโดยรวมยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากใช้สิ่งของให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เพ็ญพรรณ ชูติวิสุทธิ** ที่ได้ทำการศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ และการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนการสอน พบว่าด้านคุณธรรมและด้านความพอประมาณ พร้อมด้วยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขและเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ครูบาอาจารย์

ด้านความมีเหตุผล จากข้อมูลงานวิจัย พบว่า นักเรียนเป็นผู้มีเหตุผลสูง ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล อาจจะเนื่องมาจากการที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ฝึกให้เป็นผู้มีเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิ่งของ หรือ

ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล จะช่วยให้เด็กได้รับการปลูกฝังสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหทยา พลภัณี ที่ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สหทยาได้กล่าวว่าการมีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำประการนี้จะเกิดขึ้นได้จากการ พัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน จากข้อมูลงานวิจัยพบว่า นักเรียนรู้จักการสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมีการเตรียมความพร้อมใน สภาพแวดล้อมท้องถิ่น หรือห้องเรียนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ ที่ได้ทำการศึกษาปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ในการทำโครงการอาชีพของนักเรียนนั้น ยังมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้อย่างสิ้นเปลืองรวมทั้งยังไม่มี การแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่าง ๆ แก่กัน หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้นำไปประยุกต์ใช้ใน โครงการปรากฏว่า นักเรียนมีการใช้จ่าย ในโครงการอย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า นับว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี

ด้านการวัดและประเมินผล จากข้อมูลงานวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็น ว่า การปฏิบัติงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ครูผู้สอนไม่ได้มีการวัด และประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ไม่สามารถที่จะนำเอาผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ได้ ดังข้อที่ว่า นักเรียนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม มีค่าอยู่ในระดับ ปานกลาง แสดงให้เห็นถึงการประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

๑. **ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม** จากงานวิจัย พบว่า การวางแผนจัดกิจกรรม จะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน และความสนใจของ นักเรียนด้วย นอกจากนี้ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเป็นรายปี หรือเป็นรายภาค การศึกษา การวางแผนจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการ ที่จะนำเอาวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินกิจกรรม

๒. **ด้านความพอประมาณ** ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่จัดครูผู้สอนจะต้อง สอดแทรกหลักความพอประมาณลงไปด้วย พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักใช้จ่ายเงิน หรือ แม้แต่ใช้สิ่งของต่าง ๆ ด้วยความประหยัด ให้เกิดความสมดุล ความพอดีต่อความจำเป็นและ เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น

๓. **ด้านความมีภูมิคุ้มกัน** ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรที่จะจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้เข้าร่วม และได้ใช้ความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับทางโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการ เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือ ได้อย่างทันท่วงที

๔. **ด้านความมีเหตุผล** ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกให้เป็นผู้มี เหตุผล อันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง เพื่อที่เมื่อเด็กนักเรียน โตขึ้นไปแล้วจะได้ตัดสินใจ ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักของวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม มีการคิดทบทวนถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน

๕. **ด้านการวัดและประเมินผล** ผลการวิจัยพบว่า ในการวัดและประเมินผลจะต้อง แข็งผลให้ผู้เรียนได้ทราบทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาจุดบกพร่อง และจะต้องเป็นการประเมินผล โดยใช้วิธีการตรวจผลงาน หากการประเมินผลได้ประสิทธิภาพก็จะกลายเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้การใช้ชีวิตพอเพียงที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขที่สำคัญ ๆ ได้แก่ เงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขวิชาการ และเงื่อนไขชีวิต โดยที่เด็กจะดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีสติ ใช้หลักวิชาการ และคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเชิงนโยบาย

หน่วยของสังคมในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน สื่อมวลชน รัฐบาล จะต้องมีส่วนร่วมในการปลูกฝังการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เยาวชน อย่างจริงจัง และเป็นระบบมากขึ้น จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมและ พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ครอบครัวของนักเรียน สถานศึกษาจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการลดช่องว่างระหว่าง สถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน

สถานศึกษา โดยความเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ สถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาและ เสริมสร้างความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปลูกผักสวนครัว การตั้งธนาคารออมเงิน เป็นต้น

ชุมชน กับสถานศึกษาควรมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ และดึงเอา เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม ก็จะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะปลูกฝังความเป็นผู้รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง ให้แก่เยาวชนของไทยได้

การที่จะปลูกฝังความเป็นผู้รู้จักพอเพียงให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของ สถานศึกษาเพียงอย่างเดียว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในสังคม จะช่วยให้นักเรียนได้รับการปลูกฝัง พัฒนาการเป็นผู้รู้จักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยภายในตัวนักเรียนที่มีผลต่อการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียงของนักเรียนในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์นักเรียนด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น เชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรเลือกศึกษาเพียงระดับชั้นได้ชั้นหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปพัฒนาต่อไป

๒. ควรศึกษาในส่วนที่เป็นตัวของผู้บริหารสถานศึกษา และครู – อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของ โรงเรียน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหา และแนวทางอย่างแท้จริงในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเฉพาะลงไป โดยมีการ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาพัฒนาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๓. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการรู้จักพอประมาณในการใช้จ่าย รู้จักคุณค่าของเงิน การใช้จ่ายของและเข้าใจตนเอง โดยใช้หลักศีล ๕ ในการวิจัยในโรงเรียนอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลทฤษฎีภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๗.

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

_____ . ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๐.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘.

กาญจนา ศรีกาพสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน เล่ม ๑ – ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๘.

เกษม วัฒนชัย, เส้นทางการสู่ความพอเพียง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๕๑.

_____ . การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.

_____ . การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

คณะทำงานบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน. ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐.

_____ . ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๕.

- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๗.
- ฉัตรทิพย์ นารณสุภา. เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต. กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นไทรการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช ศ.ดร.. ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิคอนราด อเดเนาาร์ , ๒๕๔๑.
- ถวัลย์ มาศจรัส. นโยบาย ครม. ณ ผู้เฒ่า เน้นคืนสู่ภูมิปัญญาของมาตุภูมิ “ชูปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม ความโปร่งใส”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิทัศน์การศึกษาไทย, ๒๕๔๘.
- ทัศนีย์ ลักษณะวิชชัช. ในหลวงกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร:นงเข้าสำนักพิมพ์, ๒๕๔๘.
- ทิสนา แวมมณี. ปรัชญาการพัฒนา : ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มิติด้านการศึกษาและพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนไสตร์, ๒๕๕๔.
- ประภาภัทร นิยม. การศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนรุ่งอรุณ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งส์ จำกัด, ๒๕๕๒.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล : ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๒.
- ปรียานุช พิบูลสราวุธ ดร. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐.
- ปรียานุช พิบูลสราวุธ ดร. เพิ่มผลผลิตอย่างพอเพียงในสถานศึกษา ในโรงเรียนสร้างคนต้นแบบคุณภาพ เล่ม ๒. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.
- ปิยนุตร หล่อไกรเลิศ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แม่ค, ๒๕๕๐.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. ฉบับประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓. สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๓.

- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. คำฟอสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต. สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, ๒๕๔๕.
- พีรเดช พงศ์งามสง่า. นิยามศัพท์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ (ตอนที่ ๑๑). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๕๑.
- เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์. การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน ระดับปริญญาตรี. วารสารร่วมพฤษ. ปีที่ ๒๘. กุมภาพันธ์-พฤษภาคม, ๒๕๕๓.
- เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์. งานวิจัยการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการเรียนการสอน ระดับปริญญาตรี. วารสารร่วมพฤษ. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม, ๒๕๕๓.
- มูลนิธิสถานบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของภาคการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๕๐.
- มูลนิธิสยามกัมมาจล. สังคมความพอเพียงที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามการพิมพ์, ๒๕๕๒.
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๐.
- ระวีวรรณ ภาคพรต. กรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, ๒๕๕๐.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : แสงดาวการพิมพ์, ๒๕๔๖.
- สิริวรรณ ศรีพหล. การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน. วารสารสุโขทัยธรรมนิราศ. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราศ, ๒๕๕๐.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๕.
- สมชาย ฐิติรัตน์อัสวี. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- สมพร เทพสิทธิธา. เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สภาอุทกศึกษานานาชาติ, ๒๕๔๕.

สมศักดิ์ สันธูระเวชญ์. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. **หน่วยการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ ๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๕๑.

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. **ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : ร่วมด้วยช่วยกัน, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ พิมพ์ดี, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ. **ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๘.

_____. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๐.

สำนักงานประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น. **ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ ๓**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ. **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐.

สิริวรรณ ศรีพหล. **การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน**. วารสารสุโขทัย ธรรมาธิราช. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐.

สุจิตร์ เพียรชอบ. **คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. แนวทางปฏิบัติ ๗ ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียงจากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทาง
ทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๕.

สุเมธ ตันติเวชกุล. ได้เบื้องพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน,
๒๕๔๕.

สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก. จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : แนวทางการบริหาร
ประเทศ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ : บริษัทเพชรรุ่ง จำกัด, ๒๕๕๑.

สุวิทย์ มูลคำ. วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ภาพพิมพ์, ๒๕๔๗.

อานันท์ ปันยารชุน. สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย
เพื่อการพัฒนาประเทศ, ๒๕๔๒.

อำพน กิตติอำพน ดร.. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ:บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์,๒๕๕๐.

อุทัย สงวนดีกุล. คู่มือเกษตรกรเพื่อการพึ่งพตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง.
กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘.

(๒) วิทยานิพนธ์ / งานวิจัย :

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิด
เศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

ธีรพงศ์ ปุ๊กสันเทียะ. การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว
พระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตศึกษา : สถาบันราชภัฏ
นครราชสีมา, ๒๕๔๖.

นิคม กกขุนทด. “การพัฒนาศักยภาพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๓.

- พัฒนาภรณ์ จัตรีวิโรจน์. บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕.**
- วิทยา เฟ่งเล็งดี. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๔๕.**
- ศรัทธาธิป มาประสพ. การจัดการขยะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.**
- สมพร พงษ์เสถียรศักดิ์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประพฤติดนตามคุณธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑ ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนแบบไตรสิกขา. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์, ๒๕๔๖.**
- สรสิทธิ์ พรรณวงศ์. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม นำสำนักงานเขตการศึกษานครพนม เขต๒. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.**
- สหทัย พลปัดพี. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. **คุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรคุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.**
- สุริพร เอี้ยวถาวร. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินทราชูทิศหอวัง นนทบุรี. **ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.**
- โสภณ บัวจันทร์. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.**

๒. ภาษาอังกฤษ**SECONDARY SOURCES****(I) Books**

Good, C. V.. Dictionary of Education. New York : Mc Graw – Hill, 1999. P. 35.

Phrasomchoke Mongsawad. Sufficiency economy : A contribution to development theory.
Proceedings of World Academy of Science : Engineering and Technology, 2007.

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ

เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เท่านั้น

๒. สารสำคัญของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัด นนทบุรี

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๓. ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบคำถามทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริงเพราะคำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการวิจัยคำตอบที่ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๔. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วกรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าท่านได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่แบบสอบถามที่ตอบได้ครบทุกข้อท่านนั้นจะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้

พระสมศักดิ์ สุจิตุโต

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ
เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัด นนทบุรี

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัด นนทบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

๑๐-๑๒ ปี

๑๓-๑๕ ปี

๑๖-๑๘ ปี

๑๙-๒๐ ปี

๓. ระดับชั้นที่เรียน

มัธยมศึกษาปีที่ ๑

มัธยมศึกษาปีที่ ๒

มัธยมศึกษาปีที่ ๓

มัธยมศึกษาปีที่ ๔

มัธยมศึกษาปีที่ ๕

มัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๒ ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน

- ๕ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับมากที่สุด
 ๔ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก
 ๓ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับปานกลาง
 ๒ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับน้อย
 ๑ หมายถึง ปัจจัยนั้น มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม						
๑	นักเรียนได้รับทราบแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จากครู แจ้งให้ทราบ					
๒	นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียง					
๓	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งใน และ นอก สถานที่					
๔	นักเรียนได้ประชุมกลุ่มวางแผนการจัดนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง					
๕	นักเรียนสรุปการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงส่งครู					
๒. ด้านความพอประมาณ						
๖	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ					
๗	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามความพอประมาณ					
๘	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ และความ เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป					
๙	นักเรียนเห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการ ดำเนินชีวิต ตามหลักความพอประมาณ					
๑๐	นักเรียนใช้หลักความพอประมาณเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม/ โรงเรียน/และสังคมโดยรวม					

ข้อที่	การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓. ด้านความมีเหตุผล						
๑๑	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียง อย่างมีเหตุผล					
๑๒	นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง					
๑๓	นักเรียนมีความรู้ และรอบคอบในการ คิด พุด ทำในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน					
๑๔	นักเรียนมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต					
๑๕	นักเรียนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนั้น ๆ อย่างรอบคอบ โดยมี เหตุผล					
๔. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน						
๑๖	นักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้าน ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น					
๑๗	นักเรียนมีภูมิคุ้มกัน ในการเตรียมความพร้อมจากการดำเนินชีวิต ประจำวัน					
๑๘	นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดกิจกรรม					
๑๙	นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นหรือห้องเรียน ในโรงเรียน					
๒๐	นักเรียนมีการสร้างภูมิคุ้มกัน ในตัวเองให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับ ต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโรงเรียนได้					
๕. ด้านการวัด และประเมินผล						
๒๑	นักเรียนมีการวัดและประเมินผล ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัด กิจกรรม					
๒๒	นักเรียนมีการวัดผลและประเมินผล และนำผลมาใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้ได้อย่างพอเพียง					
๒๓	นักเรียนมีการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมนอกสถานที่					
๒๔	นักเรียนมีการวิเคราะห์และการประเมินผล ในการจัดกิจกรรม					
๒๕	นักเรียนมีการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ในการจัดกิจกรรม					

ตอนที่ ๓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม

.....
.....
.....

๒. ด้านความพอประมาณ

.....
.....
.....

๓. ด้านความมีเหตุผล

.....
.....
.....

๔. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน

.....
.....
.....

๕. ด้านการวัดและประเมินผล

.....
.....
.....

ขอขอบใจนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย

อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เท่านั้น

๒. สาระสำคัญของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ลักษณะของแบบสอบถามฉบับนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีการพิจารณา ๕ ระดับคือ ระดับ ๕ หมายถึงมีการปฏิบัติมากที่สุด, ระดับ ๔ หมายถึงมีการปฏิบัติมาก, ระดับ ๓ หมายถึงมีการปฏิบัติปานกลาง, ระดับ ๒ หมายถึงมีการปฏิบัติน้อย, ระดับ ๑ หมายถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๓. ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบคำถามทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริงเพราะคำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการวิจัยคำตอบที่ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๔. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วกรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าท่านได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่แบบสอบถามที่ตอบได้ครบทุกข้อท่านจะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้

พระสมศักดิ์ สุจิตุโธ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ
เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อ	จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย (+๑)	ไม่แน่ใจ (๐)	ไม่เห็นด้วย (-๑)
ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม				
๑	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง			
๒	อายุ ☐ ๑๐ – ๑๒ ☐ ๑๓ – ๑๕ ☐ ๑๖ – ๑๘ ☐ ๑๙ – ๒๐			
๓	ระดับชั้นเรียน ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๒ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๖			

ตอนที่ ๒ ระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัด นนทบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องระดับการปฏิบัติตามความเป็นจริง

ข้อ	จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย (+๑)	ไม่แน่ใจ (๐)	ไม่เห็นด้วย (-๑)
๑. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม				
๑.	นักเรียนได้รับทราบแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงจากครูแจ้งให้ทราบ			
๒.	นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง			
๓.	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในและนอกสถานที่			
๔.	นักเรียนได้ประชุมกลุ่มวางแผนการจัดนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง			
๕.	นักเรียนสรุปการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงส่งครู			
๒. ด้านความพอประมาณ				
๖	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ			
๗	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามความพอประมาณ			
๘	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอประมาณ และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป			
๙	นักเรียนเห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตามหลักความพอประมาณ			
๑๐	นักเรียนใช้หลักความพอประมาณเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม/โรงเรียน/และสังคมโดยรวม			

ข้อ	จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย (+๑)	ไม่แน่ใจ (๐)	ไม่เห็นด้วย (-๑)
๓. ด้านความมีเหตุผล				
๑๑	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ ระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล			
๑๒	นักเรียนปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความ ถูกต้อง			
๑๓	นักเรียนมีความรู้ และรอบคอบในการ คิด พูดย ทำในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน			
๑๔	นักเรียนมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินชีวิต			
๑๕	นักเรียนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนั้นๆ อย่าง รอบคอบ โดยมีเหตุผล			
๔. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน				
๑๖	นักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการ เปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น			
๑๗	นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการเตรียมความพร้อมจากการ ดำเนินชีวิต ประจำวัน			
๑๘	นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดกิจกรรม			
๑๙	นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น หรือห้องเรียนใน โรงเรียน			
๒๐	นักเรียนมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองให้พอเพียงที่จะ สามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโรงเรียน ได้			

ข้อ	จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย (+๑)	ไม่แน่ใจ (๐)	ไม่เห็นด้วย (-๑)
๕. ด้านการวัดและประเมินผล				
๒๑	นักเรียนมีการวัดและประเมินผล ที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม			
๒๒	นักเรียนมีการวัดผลและประเมินผล และนำผลมาใช้ ประโยชน์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียง			
๒๓	นักเรียนมีการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมนอก สถานที่			
๒๔	นักเรียนมีการวิเคราะห์และการประเมินผล ในการจัด กิจกรรม			
๒๕	นักเรียนมีการวัดและประเมินผลทุกครั้ง ในการจัด กิจกรรม			

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ข้อ	จัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย (+๑)	ไม่แน่ใจ (๐)	ไม่เห็นด้วย (-๑)
ข้อเสนอแนะ				
๑	ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม			
๒	ด้านความพอประมาณ			
๓	ด้านความมีเหตุผล			
๔	ด้านความมีภูมิคุ้มกัน			
๕	ด้านการวัดและประเมินผล			

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตารางแบบประเมินความสอดคล้องของข้อกำหนดกับจุดประสงค์การวิจัย (IOC)

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					คะแนนรวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑	๒	๓	๔	๕			
๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๖	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๗	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๘	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๙	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๕	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๖	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๗	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๘	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๑๙	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
ภาพรวมของทุกข้อ						๑๒๒	๐.๙๖	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พระสมศักดิ์ ถมทรัพย์ (ถมทรัพย์)
เกิดเมื่อ	วัน พุธ สิบสี่ ๑๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๓
สถานที่เกิด	๕/๑ หมู่ ๕ ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
อุปสมบท	เมื่อ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ วัดไทรน้อย ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
การศึกษา	๒๕๔๗ สอบได้นักธรรมเอก ๒๕๕๕ จบปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยบวรศึกษาศาสตร์ จังหวัดนครปฐม
หน้าที่การงาน	ครูสอนปริยัติธรรม ครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไทรน้อย ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เลขานุการเจ้าคณะตำบลไทรน้อย เขต ๒
เข้าศึกษา	๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔
จบการศึกษา	๑๒ มกราคม ๒๕๕๖
ที่อยู่ปัจจุบัน	วัดไทรน้อย ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ๐๘๖-๓๘๕-๓๓๘๔